JULKISASIAMIEHEN RATKAISUEHDOTUS
PAOLO MENGOZZI
15 päivänä kesäkuuta 2010 [1]

I Johdanto

1. Käsiteltävänä olevassa asiassa Euroopan komissio vaatii unionin tuomioistuinta toteamaan, että kieltäytyessään ottamasta vastattavakseen alueellaan sijaitsevien Eurooppa-koulujen kaluste- ja opetusmateriaalikuluista Belgian kuningaskunta ei ole noudattanut sille Eurooppa-koulun johtokunnan ja Belgian kuningaskunnan hallituksen kesken 12.10.1962 tehdyn toimipaikkasopimuksen (jäljempänä toimipaikkasopimus), luettuna yhdessä EY 10 artiklan kanssa, mukaisia velvoitteitaan.

II Asiaa koskevat oikeussäännöt

A *Eurooppa-koulujen perussääntö*

2. Eurooppa-kouluja perustettaessa niitä säänneltiin kahdella sopimuksella, joista ensimmäinen on Luxemburgissa 12.4.1957 allekirjoitettu Eurooppa-koulun perussääntö (jäljempänä vuoden 1957 yleissopimus) [2] ja toinen on Eurooppa-koulun perussääntöön viitaten tehty, Luxemburgissa 13.4.1962 allekirjoitettu Eurooppa-koulujen perustamista koskeva pöytäkirja (jäljempänä vuoden 1962 pöytäkirja). [3] Nämä molemmat sopimukset tehtiin kuuden Euroopan yhteisöjen alkuunpanijoina toimineiden jäsenvaltioiden kesken.

3. Vuoden 1957 yleissopimuksella perustettu Eurooppa-koulun johtokunta (jäljempänä johtokunta) muodostuu kunkin sopimuspuolen yhdestä tai useammasta toimivaltaisesta ministeristä. Yleissopimuksen 9 artiklan mukaan johtokunta vastaa tämän yleissopimuksen soveltamisesta, ja sillä on tätä tarkoitusta varten tarvittavat valtuudet opetus-, talousarvio- ja hallintoasioissa. Johtokunta vahvistaa koulun yleiset säännöt yhteisellä sopimuksella. Tämän yleissopimuksen 28 artiklan mukaan johtokunta voi neuvotella koulun sijaintivaltion hallituksen kanssa millaisia lisäsopimuksia tahansa turvatakseen

1 – Alkuperäinen kieli: ranska.

2 – Yhdistyneiden Kansakuntien sopimuskokoelma, nide 443, s. 129.

3 – Yhdistyneiden Kansakuntien sopimuskokoelma, nide 752, s. 267.

koululle parhaat aineelliset ja henkiset toimintaedellytykset.

4. Tällä hetkellä voimassa olevan, 21.6.1994 tehdyn Eurooppa-koulujen perussääntöä koskevan yleissopimuksen (jäljempänä vuoden 1994 yleissopimus) [4] 34 artiklan mukaan vuoden 1957 yleissopimus ja vuoden 1962 pöytäkirja on kumottu ja ne on korvattu kyseisellä yleissopimuksella. Vuoden 1994 yleissopimus on tehty jäsenvaltioiden ja Euroopan yhteisöjen kesken, joiden osallistumista yleissopimukseen koskee Euroopan yhteisön ja Euroopan atomienergiayhteisön valtuuttamisesta allekirjoittamaan ja tekemään yleissopimus Eurooppa-koulujen perussäännöstä 17.6.1994 tehty neuvoston päätös 94/557/EY, Euratom. [5]

5. Saman yleissopimuksen mukaan (34 artikla) sen hyväksymistä edeltäneiden kouluja koskevien asiakirjojen viittausten on katsottava viittaavan tämän yleissopimuksen vastaaviin artikloihin.

6. Vuoden 1994 yleissopimuksen soveltamisalaan kuuluvat sen liitteessä I luetellut koulut, joiden joukossa ovat Eurooppa-koulut Bryssel I, Bryssel II, Bryssel III ja Mol.

7. Mainitun yleissopimuksen 2 artiklan 3 kohdan mukaan uuden koulun avaaminen jäsenvaltion alueella edellyttää ennalta tehtyä sopimusta johtokunnan ja isäntämaana toimivan jäsenvaltion kesken uuden koulun tarpeisiin sopivien tilojen asettamisesta käyttöön maksutta ja niiden ylläpidosta.

8. Vuoden 1994 yleissopimuksen 6 artiklan toisessa kohdassa määrätään, että oikeuksien ja velvollisuuksien osalta koulua on kohdeltava jokaisessa jäsenvaltiossa kuten julkisoikeudellisesti säänneltyä oppilaitosta, jollei tämän yleissopimuksen erityismääräyksistä muuta johdu.

9. Johtokunta, joka muodostuu erityisesti yhdestä kunkin jäsenvaltion ministeritason edustajasta ja yhdestä komission jäsenestä, valvoo vuoden 1994 yleissopimuksen 10 artiklan nojalla yleissopimuksen soveltamista ja tässä tarkoituksessa sillä on tarvittava päätöksentekovalta opetus-, talousarvio- ja hallintoasioissa sekä 28–30 artiklassa tarkoitettuja sopimuksia koskevissa neuvotteluissa.

10. Tämän yleissopimuksen 30 artiklan mukaan johtokunta voi neuvotella koulun sijaintivaltion hallituksen kanssa millaisia lisäsopimuksia tahansa turvatakseen koululle parhaat toimintaedellytykset.

4 – EYVL L 212, s. 3.
5 – EYVL L 212, s. 1.

11. Vuoden 1994 yleissopimuksen 25 artiklan mukaan koulujen talousarvio rahoitetaan erityisesti siten, että jäsenvaltiot jatkavat palkan maksamista siirtämilleen tai nimittämilleen opettajille ja tarvittaessa maksavat rahoitusosuuksia ja Euroopan yhteisöt maksavat rahoitusosuuden, jolla pyritään kattamaan koulujen kokonaismenojen ja muiden tulojen kokonaismäärän välinen erotus.

12. Kyseisen yleissopimuksen 26 artiklan mukaan ainoastaan Euroopan unionin tuomioistuin on toimivaltainen ratkaisemaan sopimuspuolten väliset riidat, jotka koskevat tämän yleissopimuksen tulkintaa ja soveltamista ja joita ei ole voitu ratkaista johtokunnassa.

13. Vuoden 1994 yleissopimuksen 33 artiklassa täsmennetään, että sopimuspuolina olevat jäsenvaltiot ratifioivat mainitun yleissopimuksen valtiosääntönsä asettamien sääntöjen mukaisesti ja että se tulee voimaan jäsenvaltioiden kaikkien ratifioimiskirjojen ja Euroopan yhteisöjen yleissopimuksen tekemistä koskevien ilmoitusten tallettamista seuraavan kuun ensimmäisenä päivänä.

14. Asianosaisille esitettyjen kirjallisten kysymysten johdosta komissio ja Belgian kuningaskunta vahvistivat, että vuoden 1994 yleissopimus tuli voimaan 1.10.2002.

B *Toimipaikkasopimus*

15. Johtokunta ja Belgian kuningaskunnan hallitus allekirjoittivat 12.10.1962 toimipaikkasopimuksen turvatakseen Brysselin ja Molin Eurooppa-kouluille parhaat aineelliset ja henkiset toimintaedellytykset vuoden 1957 yleissopimuksen 28 artiklan mukaisesti.

16. Toimipaikkasopimuksen ensimmäisessä luvussa, jonka otsikko on ”Koulujen rakennukset ja varusteet”, on 1 artikla, jossa määrätään seuraavaa:

”Belgian kuningaskunnan hallitus sitoutuu antamaan koulujen käyttöön niiden toimintaan tarvittavat ja Eurooppa-koulujen perustamista koskevan pöytäkirjan allekirjoittaneiden hallitusten itselleen asettamia tavoitteita vastaavat rakennukset.

Se pitää niitä yllä ja vakuuttaa ne Belgian valtion omistuksessa olevia kiinteistöjä koskevien sääntöjen mukaisesti.

Se sitoutuu kalustamaan ja toimittamaan opetusmateriaalin näihin kouluihin sen omiin oppilaitoksiinsa käyttämien perusteiden mukaan.”

17. Mainitun sopimuksen 13 artiklan mukaan tämä sopimus tulee voimaan sinä päivänä, jona Belgian hallitus ilmoittaa johtokunnalle perustuslaillisten muodollisuuksien

täyttymisestä. Saman artiklan mukaan toimipaikkasopimuksen määräysten vaikutukset alkavat 17.9.1958 lukuun ottamatta 2 ja 3 artiklaa, joiden vaikutukset alkavat tämän sopimuksen voimaantulopäivänä.

18. Belgian kuningaskunta ratifioi toimipaikkasopimuksen 8.11.1975.[6] Toimipaikkasopimus on edelleen voimassa, eikä sitä ole sittemmin muutettu.

C *Karlsruhen päätös*

19. Karlsruhessa 17.–19.5.1967 pidetyssä kokouksessa johtokunta tarkasteli koulujen varuste- ja rakennuskulujen rahoittamisen yksityiskohtaisia sääntöjä taloudellisia asioita käsittelevän ryhmän raportin (jäljempänä Karlsruhen päätös) johdosta.

20. Tämän kokouksen pöytäkirjan 12 §:n mukaan johtokunta hyväksyi taloudellisia asioita käsittelevän ryhmän raportin koulujen varuste- ja rakennuskulujen rahoittamisesta ja valtuutti sen jatkamaan niistä määräyksistä neuvottelemista, jotka sisältyisivät johtokunnan ja Eurooppa-koulujen toimipaikkavaltioiden hallitusten kesken allekirjoitettavaan sopimukseen.

21. Mainitussa 12 §:ssä todetaan myös, että johtokunta tekee tämän pöytäkirjan liitteessä mainitut päätökset, ja täsmennetään, että näillä päätöksillä ei ole taannehtivaa vaikutusta.

22. Pöytäkirjan liitteessä olevan 12 kohdan 1 alakohdan mukaan varusteet, jotka rakennukseen liittämisen seurauksena ovat ”käyttötarkoituksensa perusteella kiinteää omaisuutta”, ovat isäntävaltion vastuulla, vaikka ne pitäisi toteuttaa minä ajankohtana tahansa koulun olemassaolon aikana. Kalusteet ja opetusmateriaali ovat edelleen tavallisilla budjettivaroilla katettavia investointeja, ja ne liittyvät näin ollen läheisesti koulun toimintaan.

23. Samassa liitteessä olevan 12 kohdan 3 alakohdassa täsmennetään, että ”johtokunta pyytää jokaista jäsenvaltioita tekemään sen kanssa sopimuksen, jolla on tarkoitus varmistaa Eurooppa-kouluille toimintaedellytykset sellaisina, kuin niistä on määrätty [vuoden 1957 yleissopimuksen] 28 artiklassa – –. Johtokunta hyväksyy seuraavat koulujen varuste- ja rakennuskulujen rahoitusta koskevat määräykset. Nämä määräykset voivat olla johtokunnan ja Eurooppa-koulujen

6 – Laki Belgian kuningaskunnan hallituksen ja Eurooppa-koulun johtokunnan välisen sopimuksen hyväksymisestä (Moniteur belge 7.2.1976, s. 1415).

toimipaikkavaltioiden hallitusten välisen sopimuksen 1 artiklana.”

III Oikeudenkäyntiä edeltänyt menettely ja asianosaisten vaatimukset

24. Johtokunnan ja Belgian viranomaisten kesken vuosina 1995–2006 käydyn laajan kirjeenvaihdon sekä 30.10.2006 päivätyn kirjeen jälkeen, jossa nämä viranomaiset ilmoittivat katsovansa, että niiden ei pidä ottaa vastattavakseen Belgian kuningaskunnalta vaadittuja kaluste- ja opetusmateriaalista vuodesta 1995 lähtien aiheutuneita kuluja, komissio osoitti 23.10.2007 EY 226 artiklan nojalla Belgian kuningaskunnalle virallisen huomautuksen.

25. Tässä huomautuksessa komissio moittii Belgian kuningaskuntaa siitä, ettei se ole noudattanut EY 10 artiklaa, kun se on kieltäytynyt yhtäältä rahoittamasta vuodesta 1995 lähtien sen alueella sijaitsevien Eurooppa-koulujen kaluste- ja opetusmateriaalin perusvarusteita, joiden yhteissumma on 837 708,33 euroa, joita Eurooppa-koulut Bryssel II ja Bryssel III ovat vaatineet, ja toisaalta maksamasta vuodesta 1989 lähtien vuotuista toiminta- ja varustetukea sen alueelle sijoittautuneiden Eurooppa-koulujen juoksevien kulujen, joiden yhteissummaa ei vielä ole määrätty, kattamiseen. Komission mukaan ja asiassa komissio vastaa Belgia annettua tuomiota [7] soveltaen Belgian viranomaisten asenne horjuttaa yhteisön rahoitusjärjestelmää ja taloudellisen rasituksen jakautumista jäsenvaltioiden kesken, mikä on vastoin EY 10 artiklaa.

26. Koska komissio ei ollut tyytyväinen Belgian kuningaskunnan 22.2.2008 esittämään vastaukseen, se antoi 27.6.2008 perustellun lausunnon EY 226 artiklan ensimmäisen kohdan nojalla.

27. Tässä perustellussa lausunnossa komissio arvioi, että kieltäytyessään rahoittamasta kaluste- ja opetusmateriaalikuluja Belgian kuningaskunta ei ollut noudattanut EY 10 artiklan mukaisia velvoitteitaan, ja kehotti kyseistä jäsenvaltiota toteuttamaan kyseisen lausunnon noudattamisen edellyttämät toimenpiteet kahden kuukauden kuluessa lausunnon vastaanottamisesta.

28. Koska Belgian kuningaskunta ei ollut toteuttanut määrättyjä toimenpiteitä määräajassa, komissio nosti käsiteltävänä olevan kanteen unionin tuomioistuimen kirjaamoon 6.4.2009 toimittamallaan kirjelmällä.

7 – Asia C-6/89, komissio v. Belgia, tuomio 5.4.1990 (Kok., s. I-1595).

29. Komissio vaatii, että unionin tuomioistuin

– toteaa, että kieltäytyessään ottamasta vastattavakseen Eurooppa-koulujen kaluste- ja opetusmateriaalikuluista Belgian kuningaskunta ei ole noudattanut toimipaikkasopimuksen, luettuna yhdessä EY 10 artiklan kanssa, mukaisia velvoitteitaan, ja

– velvoittaa Belgian kuningaskunnan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

30. Belgian kuningaskunta vaatii, että unionin tuomioistuin

– ensisijaisesti toteaa, että sillä ei ole toimivaltaa ratkaista kannetta

– toissijaisesti jättää kanteen tutkimatta

– vaihtoehtoisesti hylkää kanteen perusteettomana ja

– velvoittaa komission korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

IV Asian tarkastelu

31. Belgian kuningaskunta väittää ensisijaisesti, että unionin tuomioistuimella ei ole toimivaltaa ratkaista käsiteltävänä olevan riita-asiaa ja toissijaisesti, että jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskevan kanteen tutkittavaksi ottamisen edellytykset eivät täyty.

32. Totean jo tässä vaiheessa, että nämä vaatimukset voidaan mielestäni hyväksyä toimipaikkasopimuksen rikkomiseen perustuvan jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskevan osan osalta. Sitä vastoin, kuten jäljempänä täsmennän, kehotan tarkastelemaan sisällöllisesti EY 10 artiklan rikkomiseen perustuvaa jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskevaa osaa.

A *Unionin tuomioistuimen toimivalta*

1. Asianosaisten lausumat

33. Belgian hallitus kiistää ensisijaisesti unionin tuomioistuimen toimivallan tutkia toimipaikkasopimukseen liittyviä kysymyksiä. Se katsoo, että jotta EY 226 artiklaan perustuvan jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskevan kanteen nostamista voidaan pitää oikeutettuna, komission on näytettävä toteen ensiksi yhteisön oikeuden määräyksen tai säännöksen rikkominen, toiseksi sellaisen sopimuksen rikkominen, jossa yhteisö on sopimuspuolena, tai kolmanneksi toimivallan antamista koskevan lausekkeen olemassaolo.

34. Tässä tapauksessa tämä hallitus väittää, että mitään yhteisön määräystä tai säännöstä ei ole rikottu (ei EY:n perustamissopimuksen tai sen liitteiden määräyksiä eikä yhteisön johdettua oikeutta), että toimipaikkasopimus ei ole sellainen sopimus, jossa yhteisö on sopimuspuolena, ja että toimivallan antamista koskevaa lauseketta ei ole olemassa. Sen mukaan toimipaikkasopimusta ei voida pitää vuoden 1994 yleissopimuksesta (eikä vuoden 1957 yleissopimuksesta) ”johdettuna” toimena, sillä toimen, jolla Belgian kuningaskunta on tehnyt tällaisen sopimuksen, sitovuus perustuu vain Belgian valtion itsemääräämisoikeuteen.

35. Komissio kiistää Belgian hallituksen kannan kahdella perusteella.

36. Ensiksi se muistuttaa, että kannekirjelmässä ei viitata ainoastaan toimipaikkasopimukseen vaan myös EY 10 artiklaan, luettuna yhdessä tämän sopimuksen kanssa.

37. Toiseksi komissio esittää, että toimipaikkasopimus on kiistatta osa yhteisön oikeutta EY 10 artiklasta riippumatta, koska sitä on pidettävä vuoden 1994 yleissopimuksesta ”johdettuna” toimena ja tämä yleissopimus on osa yhteisön oikeutta.

38. Se toteaa, että vakiintuneessa oikeuskäytännössä on todettu yhteisön toimivaltaan kuuluvista määräyksistä ja säännöksistä, että yhteisön ja sen jäsenvaltion ja kolmansien valtioiden kanssa tehdyillä sopimuksilla on yhteisön oikeusjärjestyksessä sama asema kuin puhtaasti yhteisön sopimuksilla ja että vuoden 1994 yleissopimus on tehty yhteisön ja sen jäsenvaltioiden kesken.

39. Komissio muistuttaa, että toimipaikkasopimus on alun perin ollut vuoden 1957 yleissopimuksesta ”johdettu” toimi ja että jo vuonna 1962 Euroopan hiili- ja teräsyhteisön (EHTY) korkea viranomainen oli johtokunnan äänivaltainen jäsen. EHTY oli siis toimipaikkasopimuksen sopimuspuolena. Komissio täsmentää, että se on tullut EHTY:n korkean viranomaisen sijaan sulautumissopimuksen

allekirjoittamisen yhteydessä 8.4.1965 ja että vuoden 1994 yleissopimuksen tavoitteena oli vakiinnuttaa vuoden 1957 yleissopimuksen säännöstö sekä vahvistaa Euroopan yhteisöjen asemaa sopimuspuolena. Se siis toteaa, että kun otetaan huomioon, että toimipaikkasopimus hyväksyttiin vuoden 1957 yleissopimuksen 28 artiklan perusteella ja että toimipaikkasopimuksista on myös määrätty vuoden 1994 yleissopimuksessa, toimipaikkasopimus on yksi niistä oikeuksista ja velvollisuuksista, joihin yhteisöt ovat sitoutuneet vuonna 1994.

2. Asian arviointi

40. Aluksi haluan todeta, kuten erityisesti komission kannekirjelmän 35 kohdasta ja sen vastauskirjelmän 12–14 kohdasta ilmenee, että komissio moittii Belgian kuningaskuntaa yhtäältä siitä, että tämä on rikkonut toimipaikkasopimusta, joka on osa yhteisön oikeutta siitä lähtien, kun allekirjoitettiin vuoden 1994 yleissopimus, josta johdettu sopimus se on, ja toisaalta siitä, [8] että tämä on EY 10 artiklan vastaisesti horjuttanut yhteisön rahoitusjärjestelmää ja taloudellisen rasituksen jakautumista jäsenvaltioiden kesken kieltäytyessään ottamasta vastattavakseen alueellaan sijaitsevien Eurooppa-koulujen kaluste- ja opetusmateriaalikuluista perusvarusteiden osalta 13.12.1995 alkaen [9] sekä vuotuisesta toiminta- ja varustetuesta Eurooppa-koulujen kaluste- ja opetusmateriaaleja varten vuodesta 1986 alkaen. [10]

41. Nämä kaksi jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämisen osaa, joista vastaajaa arvostellaan, on siis muotoiltu itsenäisesti, kuten myös komissio näyttää myöntävän vastauskirjelmänsä 12 kohdassa [11] siitä huolimatta, että kannekirjelmän vaatimusosa koskee toimipaikkasopimuksen rikkomista ”luettuna yhdessä EY 10 artiklan kanssa”.

42. Kuten edellä tiivistetysti esitetyistä Belgian kuningaskunnan perusteluista ilmenee, se vetoaa siihen, että unionin tuomioistuin ei ole toimivaltainen ratkaisemaan komission tapahtuneeksi väittämää toimipaikkasopimuksen rikkomista, koska tämän jäsenvaltion mukaan toimipaikkasopimus ei ole sellainen normi, jonka tuomioistuinvalvonta kuuluu unionin tuomioistuimelle. Se katsoo kuitenkin myös, erityisesti vastineensa 63 kohdassa ja vaatimuksissaan, että unionin tuomioistuimen pitäisi todeta, että sillä ei ole toimivaltaa ratkaista ”käsiteltävänä olevaa asiaa” ja tällä

8 – Kannekirjelmänsä 35 kohdassa komissio käyttää ilmaisua ”par ailleurs” (lisäksi) sisällyttääkseen kanteeseensa väitettyä EY 10 artiklan laiminlyöntiä koskevan jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämisen osan.

9 – Belgian kuningaskunnalle osoitetun perustellun lausunnon mukaan ensimmäisen maksamattoman maksukehotuksen päiväys on 13.12.1995.

10 – Ks. kannekirjelmän 20 ja 21 kohta.

11 – Vastauskirjelmänsä tässä kohdassa komissio arvioi, että ”toimipaikkasopimus joka tapauksessa on kiistatta osa yhteisön oikeutta vaikka sitä käsiteltäisiin EY 10 artiklasta irrallaan. Toimipaikkasopimusta on nimittäin pidettävä vuoden 1994 yleissopimuksesta ’johdettuna’ toimena yleissopimuksen itsensä ollessa osa yhteisön oikeutta”.

ilmaisulla se väistämättä ottaa mukaan myös jäsenyysvelvoitteen noudattamatta jättämisen, josta sitä arvostellaan, toisen osan, joka perustuu EY 10 artiklan rikkomiseen.

43. Toimivallan puuttumista koskevan väitteen ulottaminen tähän jäsenyysvelvoitteen noudattamatta jättämisen, josta vastaajaa arvostellaan, toiseen osaan on mielestäni kuitenkin hylättävä, koska tämä osa koskee hyvinkin yhteisön oikeuden määräyksen tai säännöksen, tässä tapauksessa EY 10 artiklan, rikkomista, jonka suhteen unionin tuomioistuin on toimivaltainen.

44. Sitä vastoin unionin tuomioistuimen toimivaltaa antaa ratkaisu väitetystä toimipaikkasopimuksen rikkomisesta on mielestäni tarkasteltava kahden erittäin tärkeän seikan kannalta, jotka ovat yhtäältä se, että vuoden 1994 yleissopimus tuli voimaan vasta 1.10.2002, mutta jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättäminen, josta vastaajaa arvostellaan, alkoi komission kirjelmien mukaan vuonna 1986 vuotuisen tuen maksamisesta kieltäytymisen osalta ja 13.12.1995 perusvarusteiden rahoittamisen osalta, ja toisaalta se, että komissio nosti unionin tuomioistuimessa kanteen, joka perustui yksinomaan EY 226 artiklan toiseen kohtaan eikä edes osittain vuoden 1994 yleissopimuksen 26 artiklassa määrättyyn välityslausekkeeseen.

45. Ensimmäisen seikan osalta katson jäljempänä esitetyn perusteella, ettei unionin tuomioistuimella *ole missään tapauksessa* toimivaltaa lausua väitetystä toimipaikkasopimuksen rikkomisesta vuoden 1994 yleissopimuksen voimaantuloa edeltäneeltä ajalta, eli ajalta ennen ajankohtaa 30.9.2002, josta lähtien unionin tuomioistuimella on ollut yksinomainen toimivalta sopimuspuolten välisten tämän yleissopimuksen ”tulkintaa ja soveltamista” koskevien riitojen ratkaisemiseen mainitun yleissopimuksen 26 artiklan mukaisesti.

46. Tältä osin on muistettava, että asiassa Hurd [12] antamassaan tuomiossa unionin tuomioistuin totesi, ettei sillä ole toimivaltaa lausua vuoden 1957 yleissopimuksen tulkinnasta ja jäsenvaltioiden yleissopimuksen mukaisista velvoitteista, sillä vaikka mainittu yleissopimus liittyy yhteisöön ja sen toimielinten toimintaan, kyse on jäsenvaltioiden tekemästä kansainvälisestä yleissopimuksesta, joka ei ole erottamaton osa yhteisön oikeutta. [13] Edellä mainitun asian Hurd, jossa unionin tuomioistuimen ratkaistavana oli ennakkoratkaisukysymys, prosessuaalinen asiayhteys ei mielestäni rajoita arvioinnin pätevyyttä vaan se pätee myös EY 226 artiklassa määrättyyn menettelyyn, jonka kohteena voi olla ainoastaan jäsenvaltion *EY:n*

12 – Asia 44/84, Hurd, tuomio 15.1.1986 (Kok., s. 29, Kok. Ep. VIII, s. 385).

13 – Tuomion 20–22 kohta.

perustamissopimuksen mukaisen velvoitteen noudattamatta jättäminen.

47. Mielestäni unionin tuomioistuimen toimivallan puuttuminen koskee toimipaikkasopimusta *vuoden 1994 yleissopimuksen voimaantuloa edeltäneeltä ajalta kokonaisuudessaan,* eli esillä olevassa asiassa vuodesta 1986 ajankohtaan 30.9.2002 asti.

48. Kuten toimipaikkasopimuksen johdannossa muistutetaan, tämä sopimus perustui alkujaan vuoden 1957 yleissopimuksen 28 artiklaan, jolla johtokunnalle annettiin valtuudet neuvotella sijaintijäsenvaltion hallituksen kanssa kaikista *lisä*sopimuksista parhaiden aineellisten ja henkisten toimintaedellytysten turvaamiseksi Eurooppa-kouluille. Tämän sopimuksen järjestelmän oli siis noudatettava vuoden 1957 yleissopimuksen järjestelmää.

49. Tältä osin Belgian hallituksen kanta on oudon kaksiselitteinen, sillä se esittää vastineensa 22 kohdassa, että toimipaikkasopimus on allekirjoitettu ”[vuoden 1957] yleissopimuksen nojalla”, mutta yrittää vastauskirjelmänsä 20 kohdassa kiistää, että tämä sopimus olisi luonteeltaan ”johdettua” tai täydentävää suhteessa tähän yleissopimukseen ja väittää, että ensin mainittu sopimus ei oikeudellisesti perustu jälkimmäiseksi mainittuun sopimukseen. En ole samaa mieltä viimeksi mainitusta väitteestä tämän ratkaisuehdotuksen edellisessä kohdassa esittämistäni syistä. Jos lisäksi katsottaisiin, että vuoden 1957 yleissopimusta ei korvattu vuoden 1994 yleissopimuksella vaan se yksinkertaisesti kumottiin, vuoden 1957 yleissopimuksella perustettuna elimenä johtokunnalle olisi automaattisesti käynyt niin, että se ei olisi enää oikeudellisesti olemassa. Tämä olisi väistämättä vaikuttanut toimipaikkasopimukseen, minkä perusteella voidaan vahvistaa, että kyseinen sopimus oli luonteeltaan ”johdettua” ja täydentävää suhteessa vuoden 1957 yleissopimukseen.

50. Tältä osin minun on hieman vaikea ymmärtää myöskään komission perusteluja, joiden mukaan sen perusteella, että EHTY:n korkea viranomainen on ollut mukana johtokunnassa vuodesta 1962 alkaen, toimipaikkasopimus on osa unionin tuomioistuimen valvonnan piiriin kuuluvia säännöksiä.

51. Käsitykseni mukaan EHTY:n korkean viranomaisen osallistuminen johtokuntaan ei nimittäin mitenkään vaikuta toimipaikkasopimuksen oikeudelliseen järjestelmään. EHTY ja myöhemmin myöskään yhteisöt eivät olleet mukana vuoden 1957 yleissopimuksessa. Lisäksi missään yleissopimuksen määräyksessä ei anneta toimivaltaa unionin tuomioistuimelle. Näin ollen on niin, että koska toimipaikkasopimuksella täydennetään tätä yleissopimusta, se ei myöskään ollut normi, jonka valvonta kuului unionin tuomioistuimelle. Lisäksi käsitykseni mukaan on virheellistä sekoittaa keskenään johtokunta ja sen muodostaneet jäsenet niin, että toimipaikkasopimus katsottaisiin tehdyksi yhtäältä

Belgian kuningaskunnan ja toisaalta sen aikaisten jäsenvaltioiden sekä yhteisöjen välillä.

52. Näin ollen tarkastelun tässä vaiheessa katson, että unionin tuomioistuimen on todettava, ettei sillä ole toimivaltaa lausua väitetyn jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämisen siitä osasta, joka perustuu toimipaikkasopimuksen rikkomiseen vuoden 1986 ja 30.9.2002 välisenä aikana.

53. Vuoden 1994 yleissopimuksen voimaantulosta eli 1.10.2002 alkaneen ajanjakson osalta unionin tuomioistuin on käsitykseni mukaan *lähtökohtaisesti* toimivaltainen ratkaisemaan tällaisen riita-asian. Tällainen toimivalta ei kuitenkaan johdu siitä, että toimipaikkasopimus on osa yhteisön oikeutta, kuten komissio esillä olevassa asiassa pyrkii esittämään, vaan vuoden 1994 yleissopimuksen 26 artiklassa määrätystä toimivallan antamista koskevasta lausekkeesta, jonka mukaan ainoastaan Euroopan unionin tuomioistuin on toimivaltainen ratkaisemaan sopimuspuolten väliset riidat, jotka koskevat tämän yleissopimuksen tulkintaa ja *soveltamista* ja joita ei ole voitu ratkaista johtokunnassa.

54. Aluksi muistutan, että vuoden 1994 yleissopimuksen, johon Euroopan yhteisöt ovat liittyneet, 34 artiklan mukaan sillä ”kumotaan ja korvataan” vuoden 1957 yleissopimus ja toimipaikkasopimukseen sisältyvän viittauksen vuoden 1957 yleissopimuksen 28 artiklaan on katsottava viittaavan vuoden 1994 yleissopimuksen vastaavaan artiklaan eli sen 30 artiklaan. Lisäksi vuoden 1994 yleissopimuksen 33 artiklan perusteella kyseinen yleissopimus tulee voimaan kaikkien jäsenvaltioiden ratifioimisasiakirjojen ja Euroopan yhteisöjen yleissopimuksen tekemistä koskevan ilmoituksen tallettamista seuraavan kuun ensimmäisenä päivänä eli 1.10.2002.

55. Vuoden 1994 yleissopimuksen 26 artiklan mukaan tuosta päivästä alkaen unionin tuomioistuin on siis toimivaltainen ratkaisemaan sopimuspuolten välisiä riitoja, jotka koskevat tämän yleissopimuksen tulkintaa ja soveltamista, minkä Belgian kuningaskuntakin myöntää.

56. Seuraavaksi muistutan vielä, että vuoden 1994 yleissopimuksen 10 artiklan mukaan, jolla on korvattu vuoden 1957 yleissopimuksen 9 artikla, johtokunta valvoo mainitun yleissopimuksen *soveltamista* ja *tässä tarkoituksessa* sillä on tarvittava päätöksentekovalta opetus-, talousarvio- ja hallintoasioissa sekä yleissopimuksen 28–30 artiklassa tarkoitettuja sopimuksia koskevissa neuvotteluissa. Vuoden 1994 yleissopimuksen soveltaminen tapahtuu siis erityisesti tekemällä toimipaikkasopimuksia, mistä seuraa, että mainitun yleissopimuksen 26 artiklaan perustuvan unionin tuomioistuimen yleissopimuksen soveltamista koskevan valvonnan on ulotuttava myös toimipaikkasopimuksen tulkintaan ja täytäntöönpanoon.

57. Tämän tarkennuksen jälkeen on kuitenkin todettava, että esillä olevaa kannetta ei ole nostettu unionin tuomioistuimessa edes osittain vuoden 1994 yleissopimuksen 26 artiklassa määrätyn välityslausekkeen perusteella vaan yksinomaan EY 226 artiklan toisen kohdan nojalla, toisin sanoen perustamissopimukseen perustuvan velvoitteen rikkomisen perusteella.

58. Kuten komission kirjallisista kommenteista käy ilmi, se katsoo, että siitä lähtien, kun Euroopan yhteisöt liittyivät vuoden 1994 yleissopimukseen eli 21.6.1994 alkaen, tämä yleissopimus sekä toimipaikkasopimus siitä ”johdettuna” toimena ovat erottamaton osa yhteisön oikeutta.

59. Tämä lähestymistapa ei vakuuta minua.

60. Yhtäältä, kuten edellä on jo todettu, vuoden 1994 yleissopimus tuli voimaan vasta 1.10.2002. Siihen voidaan siis vedota 12:ta yleissopimuksen allekirjoittanutta jäsenvaltiota, mukaan lukien Belgian kuningaskunta, vastaan vasta tuosta päivästä alkaen eikä vuodesta 1994 alkaen.

61. Toisaalta komission perusteluissa unohdetaan oikeussuojakeinojen itsenäisyys. Nimittäin toimipaikkasopimukseen liittyvästä problematiikasta riippumatta se, kuten komissio väittää, että vuoden 1994 yleissopimus olisi erottamaton osa yhteisön oikeutta, ei mielestäni ole riittävä peruste sulkemaan pois välityslausekkeen soveltamista ja antamaan komissiolle mahdollisuutta valita kahdesta oikeussuojakeinosta – eli vuoden 1994 yleissopimuksen 26 artiklasta tai EY 226 artiklan toisesta kohdasta – sitä, jonka se arvioi olevan sopivin peruste. En näe, miten komissio voisi 1.10.2002 alkaen perustellusti perustaa esimerkiksi kanteen, jossa väitetään jäsenvaltion rikkoneen jotain vuoden 1994 yleissopimuksen määräystä, tämän yleissopimuksen 26 artiklan sijasta EY 226 artiklan toiseen kohtaan [14] sillä perusteella, että vuoden 1994 yleissopimus olisi osa yhteisön oikeutta. Sama pätee mielestäni vuoden 1994 yleissopimuksen soveltamiseen liittyvän toimen, kuten nyt esillä olevassa tapauksessa toimipaikkasopimuksen, joka on suorassa yhteydessä vuoden 1994 yleissopimukseen, väitettyyn rikkomiseen.

62. Kaikista näistä syistä katson, että unionin tuomioistuimella ei ole toimivaltaa lausua väitetyn jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämisen, josta on nostettu kanne EY 226 artiklan toisen kohdan nojalla, ensimmäisestä osasta, joka liittyy toimipaikkasopimuksen rikkomiseen.

14 – Yleisesti totean lisäksi, että asiassa komissio v. Yhdistynyt kuningaskunta (unionin tuomioistuimessa vireillä oleva asia C-545/09), jossa komissio moittii Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistynyttä kuningaskuntaa siitä, ettei tämä ole ottanut huomioon vuoden 1994 yleissopimuksen 12 artiklaa, kanne on nostettu mainitun yleissopimuksen 26 artiklan nojalla.

63. Ehdotan sen sijaan, että unionin tuomioistuin toteaa, että sillä on toimivalta ratkaista tämä riita-asia siltä osin kuin komissio moittii Belgian kuningaskunta siitä, että tämä ei ole noudattanut EY 10 artiklan mukaisia velvoitteitaan.

B *Kanteen tutkittavaksi ottaminen*

1. Asianosaisten lausumat

64. Belgian hallitus vaatii toissijaisesti, että kannetta ei oteta tutkittavaksi ensinnäkin siksi, että perustellussa lausunnossa ja kannekirjelmässä esitetyt väitteet eivät vastaa toisiaan, ja toiseksi koska EY 10 artikla on oikeudellisena perustana epäselvä.

65. Ensimmäisessä oikeudenkäyntiväitteessään Belgian kuningaskunta muistuttaa siitä, kuinka tärkeä on oikeudenkäyntiä edeltävä vaihe, jossa tarkoituksena on rajata oikeusriidan kohde ja antaa jäsenvaltiolle yhtäältä tilaisuus täyttää yhteisön oikeuden mukaiset velvoitteensa ja toisaalta tilaisuus puolustautua asianmukaisesti komission esittämiä väitteitä vastaan. On todettava, että se, että esillä olevassa asiassa perusteltu lausunto ja kannekirjelmä eivät vastaa toisiaan, johtuu nimenomaan oikeudellisen perustan valinnasta. Belgian kuningaskunta nimittäin huomauttaa, että vaikka komissio viittaa perustellun lausuntonsa lausunto-osassa ainoastaan EY 10 artiklaan, joka liittyy lojaalin yhteistyön velvoitteeseen, se päättää kanteessaan ilman minkäänlaista selitystä yhdistää sen toimipaikkasopimuksen huomioimatta jättämiseen. Kanteen tulisi perustua samoihin perusteluihin ja kanneperusteisiin kuin perusteltu lausunto. Kyseinen jäsenvaltio korostaa vielä, että perustellussa lausunnossa oleva viittaus EY 10 artiklaan on liian epämääräisesti muotoiltu.

66. Belgian hallituksen mukaan yhdistetyissä asioissa komissio vastaan Tanska annettu tuomio,[15] johon komissio viittaa kirjelmissään ja jossa sen mukaan unionin tuomioistuin on ottanut tutkittavaksi kaksi väitettä, jotka sisältyivät yhteen tätä jäsenvaltiota vastaan nostetuista jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskevista kanteista ja jotka liittyivät kalastusvuotta 1988 koskevan kalastustoiminnan valvontatoimenpiteiden noudattamiseen, ei ole asian kannalta merkityksellinen. Sen mukaan kyseisen tuomion 36 kohdassa unionin tuomioistuin nimittäin toteaa, että vaikka perustellun lausunnon lausunto-osassa ei ollut mitään viittausta sovellettavan asetuksen asian kannalta merkitykselliseen säännökseen, kyseisessä perustellussa lausunnossa hylättiin kuitenkin kyseisen säännöksen noudattamiseen liittyvät perustelut, jotka Tanskan hallitus oli esittänyt

15 – Yhdistetyt asiat C-259/03, C-260/03 ja C-343/03, komissio v. Tanska, tuomio 14.7.2005.

viralliseen huomautukseen antamassaan vastauksessa. Belgian kuningaskunnan mukaan on näin ollen niin, että vaikka unionin tuomioistuimen oikeuskäytännössä ei vaadita, että menettelyn eri asiakirjoissa esitetyt väitteet ovat sanamuodoltaan identtiset, siinä edellytetään kuitenkin, että nämä eri asiakirjat ovat olennaisesti yhteneviä. Lopuksi se päättelee, että vaikka virallisessa huomautuksessa esitettyjen väitteiden sekä perustellun lausunnon lausunto-osan ja kannekirjelmässä esitettyjen vaatimusten ei tarvitsekaan olla täysin yhteneviä, esillä olevassa asiassa ei ole kyse edes summittaisesta yhteneväisyydestä.

67. Toisen kanteen tutkittavaksi ottamista vastaan esitetyn väitteen osalta, joka koskee EY 10 artiklan epäselvyyttä oikeudellisena perustana, Belgian hallitus väittää, että esillä olevassa asiassa komissio ainoastaan viittaa EY 10 artiklaan, jota se ehdottaa luettavaksi yhdessä toimipaikkasopimuksen kanssa, esittämättä pienintäkään todistetta, joka tukisi tällaista yhdistämistä. Sen mukaan komission olisi ensin pitänyt selvästi määritellä asian kannalta merkityksellisen näytön avulla kyseessä oleva yhteisön oikeuteen perustuva velvoite ja osoittaa sitten jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättäminen. Kyseinen hallitus katsoo, että esillä olevassa asiassa tällaista näyttöä ei ole esitetty ja että kannekirjelmässä esitetään pelkkiä olettamuksia ja väitteitä, joille ei ole todisteita.

68. Lisäksi Belgian kuningaskunta toteaa, että komissio vetoaa kannekirjelmänsä 35 kohdassa kahteen erilliseen yhteisön oikeuden rikkomiseen. Sen mukaan komissio yhtäältä pitää toimipaikkasopimuksen rikkomista yhteisön oikeuden rikkomisena ja toisaalta väittää, että Belgian viranomaisten asenne horjuttaa yhteisön rahoitusjärjestelmää ja taloudellisen rasituksen jakautumista jäsenvaltioiden kesken ja rikkoo näin ollen EY 10 artiklaa. Vastaajana oleva jäsenvaltio huomauttaa kuitenkin, että komissio ei mainitse lainkaan tällaisia yhteisön oikeuden rikkomisia kannekirjelmän vaatimusosassa vaan yhdistää väitetyt erilliset rikkomiset todetakseen, että kieltäytyessään ottamasta vastattavakseen Eurooppa-koulujen kaluste- ja opetusmateriaalikuluista Belgian kuningaskunta ei ole noudattanut toimipaikkasopimuksen, luettuna yhdessä EY 10 artiklan kanssa, mukaisia velvoitteitaan.

69. Belgian hallitus huomauttaa lisäksi, että komissio esittää ensimmäisen kerran vastauskirjelmässään syy-yhteyden toimipaikkasopimuksen ja EY 10 artiklan rikkomisen välillä. Kyseisen hallituksen mukaan näistä epämääräisistä väitteistä näkyy johdonmukaisuuden ja selkeyden puute.

70. Siltä osin kuin kyse on perustellun lausunnon ja kannekirjelmän yhtenevyyden puuttumisesta, komissio huomauttaa, että vaikka erikseen luettuna perustellun lausunnon lausunto-osassa mainitaan ainoastaan EY 10 artiklan rikkominen, yksinomaan se, että perustellun lausunnon lausunto-osassa ei ole viittausta kaikkiin niihin määräyksiin ja säännöksiin, joiden noudattamatta jättämisen

komissio vaatii kannekirjelmässään toteamaan, ei riitä osoittamaan, että puolustautumisoikeuksia on loukattu, jos väite on selvästi perustellun lausunnon tekstissä. Komissio väittää, että unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan virallisessa huomautuksessa esitettyjen väitteiden, perustellun lausunto-osan lausunnon ja kannekirjelmässä esitettyjen vaatimusten ei tarvitse olla täysin yhteneviä vaan komission alkuperäisiä väitteitä voidaan täsmentää, kunhan oikeudenkäynnin kohdetta ei muuteta. Lisäksi on niin, että vaikka unionin tuomioistuimen olisi todettava, ettei komission olisi pitänyt viitata toimipaikkasopimukseen kannekirjelmänsä vaatimusosassa, tästä päätelmästä seuraisi ainoastaan se, että kanne jätettäisiin osittain tutkimatta.

71. Oikeudellisen perustan epäselväksi väitetyn luonteen osalta komissio katsoo, että sen kannekirjelmässä mainitaan vaadittavalla tarkkuudella määräykset ja säännökset, joita Belgian kuningaskunta on sen mukaan rikkonut. Komissio tarkentaa, että yhtäältä sen kannekirjelmän 35 kohdassa mainitaan selvästi, että Belgian viranomaisten toiminta loukkaa samalla sekä toimipaikkasopimusta että EY 10 artiklaa, ja että toisaalta unionin tuomioistuin on toistuvasti todennut lojaalin yhteistyön periaatteen loukkaamisen yhdessä toisen yhteisön oikeuden määräyksen tai säännöksen rikkomisen kanssa.

72. Komissio lisää, että sen jälkeen kun yhteisö liittyi vuoden 1994 yleissopimukseen, EY 10 artiklan mainitseminen ei ole enää ehdottoman välttämätöntä, ja että kun se vetoaa jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskevassa kanteessa samalla sekä tämän artiklan että yhteisön oikeuden yksityiskohtaisemman määräyksen tai säännöksen rikkomiseen, kanne otetaan tutkittavaksi, vaikka unionin tuomioistuin ei lausukaan tämän artiklan rikkomisesta erillisenä jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämisenä ja lausuu yksinomaan yhteisön yksityiskohtaisemman määräyksen tai säännöksen rikkomisesta. Komissio lisää myös, että se saattaa jopa vaatia EY 10 artiklan sekä toisen yhteisön oikeuden määräyksen tai säännöksen noudattamatta jättämisen toteamista ja että unionin tuomioistuin hyväksyy kanteen mainitsematta EY 10 artiklaa tuomion perustelukohdissa sen enempää kuin tuomiolauselmassakaan, mistä seuraa, että on selvää, ettei EY 10 artiklan tarpeeton mainitseminen kanteessa vaikuta mitenkään kanteen tutkittavaksi ottamiseen.

73. Todistustaakan osalta komissio tyytyy toteamaan, että esillä olevan riita-asian asianosaiset eivät ole eri mieltä Belgian viranomaisten toiminnan luonteesta vaan siitä, kuinka mainittua toimintaa sääteleviä tekstejä on tulkittava Belgian kuningaskunnalle lankeavien velvoitteiden laajuuden määrittämiseksi.

2. Asian arviointi

74. Kuten jo edellä tämän ratkaisuehdotuksen 40 kohdassa totesin, moitittu jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättäminen, sellaisena kuin se ilmenee kannekirjelmästä, rakentuu kahdesta erillisestä osasta. Ensimmäinen osa koskee toimipaikkasopimuksen rikkomista ja toinen osa taas EY 10 artiklan huomioimatta jättämistä.

75. Belgian kuningaskunnan esittämät oikeudenkäyntiväitteet koskevat kanteen molempia osia, ja niihin on mielestäni syytä vastata erikseen.

a) Jäsenyysvelvoitteiden väitettyä noudattamatta jättämistä koskevan, toimipaikkasopimuksen rikkomiseen liittyvän ensimmäisen osan tutkittavaksi ottaminen

76. Siltä osin kuin kyse on väitetyn jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämisen ensimmäisestä osasta katson, kuten edellä olen jo osoittanut, ettei unionin tuomioistuimella ole toimivaltaa käsitellä asiaa.

77. Joka tapauksessa – ja erityisesti siinä tapauksessa, että unionin tuomioistuin ei yhdy tässä ratkaisuehdotuksessa edellä esittämääni kantaan – kehotan sitä toteamaan, että tätä osaa ei voida ottaa tutkittavaksi, koska toimipaikkasopimuksen rikkomista koskevalla väitteellä laajennetaan oikeusriidan kohdetta siitä, millaiseksi se oli rajattu oikeudenkäyntiä edeltäneessä menettelyssä.

78. Tähän on todettava, että vaikka toimipaikkasopimus mainitaan useasti niin Belgian kuningaskunnalle osoitetussa virallisessa huomautuksessa kuin perustellussa lausunnossakin, näissä kahdessa asiakirjassa tyydytään kuitenkin moittimaan kyseistä jäsenvaltiota EY 10 artiklan rikkomisesta – väite, joka vastaa yksinomaan komission kannekirjelmän perusteena olevaa toista osaa – siltä osin kuin Belgian viranomaisten asenne horjuttaa yhteisön rahoitusjärjestelmää ja taloudellisen rasituksen jakautumista jäsenvaltioiden kesken.

79. Vaikka toisaalta katsottaisiin, että oikeudenkäyntiä edeltäneen menettelyn asiakirjojen tietyt kohdat voisivat antaa ymmärtää, että komissio pyrki toteamaan toimipaikkasopimusta rikotun, tätä rikkomista ei ole selvästi luonnehdittu missään kyseisen menettelyn vaiheessa erilliseksi yhteisön oikeuden rikkomiseksi vaan ennakkoedellytykseksi EY 10 artiklan noudattamatta jättämisen toteamiselle siksi, että tällä rikkomisella oli kielteisiä seurauksia yhteisön talousarviolle ja taloudellisen rasituksen jakautumiselle jäsenvaltioiden kesken.

80. Oikeuskäytännön mukaan EY 226 artiklan nojalla nostetun kanteen kohde rajataan kyseisessä määräyksessä tarkoitetussa oikeudenkäyntiä edeltävässä menettelyssä, joten on niin, että vaikka perustellun lausunnon lausunto-osassa esitettyjen väitteiden ja kannekirjelmässä esitettyjen vaatimusten ei tarvitse olla täysin yhteneviä, perustellun lausunnon ja kanteen on perustuttava samoihin väitteisiin, jotta perustellussa lausunnossa määritettyä oikeusriidan kohdetta ei laajenneta tai muuteta. [16]

81. Tällä komissiolle asetetulla vaatimuksella on kaksi tavoitetta, jotka ovat yhtäältä se, että oikeudenkäyntiä edeltävän menettelyn tarkoituksena on antaa jäsenvaltiolle tilaisuus täyttää yhteisön oikeuden mukaiset velvoitteensa, ja toisaalta se, että tämän menettelyn pitää myös antaa jäsenvaltiolle mahdollisuus puolustautua asianmukaisesti komission esittämiä väitteitä vastaan. [17]

82. Koska käsiteltävänä olevassa asiassa mitään varsinaista toimipaikkasopimuksen rikkomista koskevaa väitettä ei voida päätellä oikeudenkäyntiä edeltävästä vaiheesta, etenkään perustellusta lausunnosta, väitetyn jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämisen ensimmäistä osaa ei mielestäni voida ottaa tutkittavaksi unionin tuomioistuimessa käytävässä oikeudenkäynnissä. [18]

83. Se, että komissio viittaa edellä mainituissa yhdistetyissä asioissa komissio vastaan Tanska annettuun tuomioon, jossa on otettu tutkittavaksi kaksi väitettä, jotka sisältyvät yhteen tätä jäsenvaltiota vastaan nostetuista jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskevista kanteista ja jotka liittyivät kalastusvuotta koskevan kalastustoiminnan valvontatoimenpiteiden noudattamiseen, ei horjuta tätä arviointia.

84. Ensinnäkin kyseisen tuomion 35 kohdasta ilmenee, että se noudattaa selvästi edellä mainitsemaani oikeuskäytäntöä, jonka mukaan oikeudenkäyntiä edeltävässä vaiheessa ja unionin tuomioistuimessa nostetussa kanteessa esitettyjen väitteiden on oltava yhteneviä, eikä mahdollista rinnakkaisen oikeuskäytännön suuntausta. Näin ollen se, että edellä mainituissa yhdistetyissä asioissa komissio vastaan Tanska unionin tuomioistuin otti jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskevan kanteen riidanalaiset väitteet tutkittavaksi, on selitettävissä ilmeisesti vain kyseisen tapauksen erityisillä olosuhteilla, joille ei mielestäni voida antaa ennakkotapauksen arvoa käsiteltävänä olevassa asiassa.

85. Toiseksi on nimittäin todettava, että erityisesti mainitun tuomion 28, 30 ja 36 kohdasta ilmenee, että riidanalaiset väitteet otettiin tutkittavaksi sillä perusteella, että

16 – Ks. vastaavasti asia C-484/04, komissio v. Yhdistynyt kuningaskunta, tuomio 7.9.2006 (Kok., s. I-7471, 25 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

17 – Ks. vastaavasti em. asia komissio v. Yhdistynyt kuningaskunta, tuomion 24 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen.

18 – Ks. vastaavasti asia C-439/99, komissio v. Italia, tuomio 15.1.2002 (Kok., s. I-305, 11 kohta).

vaikka Tanskan kuningaskunnalle annetun perustellun lausunnon lausunto-osassa ei viitattu määrättyyn, jonkin kyseisessä tapauksessa merkityksellisen yhteisön asetuksen artiklaan, tämä toimielin oli kuitenkin tässä samassa perustellussa lausunnossa hylännyt väitteen siitä, että vastaajana oleva jäsenvaltio olisi noudattanut niitä kyseisessä artiklassa säädettyjä velvoitteita, joiden noudattamatta jättämisestä sitä oli moitittu virallisessa huomautuksessa ja joiden noudattamatta jättämisestä se oletti luovutun perustellun lausunnon vaiheessa.

86. Kuten olen jo korostanut, nyt esillä olevassa asiassa komissio ei kuitenkaan ole kertaa näiden kahden oikeudenkäyntiä edeltävän vaiheen aikana moittinut EY 226 artiklan toisen kohdan mukaisesta, toimipaikkasopimuksen rikkomisena tapahtuneesta jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämisestä.

87. Näin ollen Belgian kuningaskuntaa vastaan suunnatussa oikeudenkäyntiä edeltävässä vaiheessa tapahtunut toimipaikkasopimuksen erillistä rikkomista koskevan väitteen esittämättä jättäminen on luonteeltaan hyvin erilainen kuin edellä mainituissa yhdistetyissä asioissa komissio vastaan Tanska esille tuotu problematiikka, koska nyt käsiteltävänä olevan riita-asian kohde, sellaisena kuin se on rajattu oikeudenkäyntiä edeltävässä vaiheessa, rajoittuu EY 10 artiklan huomioimatta jättämiseen.

88. Jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämisen, josta vastaajaa arvostellaan, ensimmäinen osa on mielestäni siis jätettävä tutkimatta, jollei unionin tuomioistuin sitä ennen katso, ettei sillä ole toimivaltaa ratkaista sitä.

b) Jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämisen, josta vastaajaa arvostellaan, EY 10 artiklan huomioimatta jättämiseen liittyvän toisen osan tutkittavaksi ottaminen

89. Muistutan, että Belgian kuningaskunta väittää, että kanne on epäselvä, koska se perustuu osittain EY 10 artiklaan ja/tai tähän artiklaan luettuna yhdessä toimipaikkasopimuksen kanssa.

90. Ehdotukseni perusteella, jonka mukaan kanteen ensimmäinen osa on jätettävä tutkimatta, kanteen epäselvään luonteeseen viittaava väite voi koskea enää vain väitetyn jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämisen toista osaa.

91. Näin rajattuna Belgian kuningaskunnan esittämä oikeudenkäyntiväite ei mielestäni voi menestyä.

92. On tosin totta, että komission nostamassa kanteessa ei esitetä järin selvästi toimipaikkasopimuksen ja EY 10 artiklan välisiä suhteita. Etenkin on niin, kuten olen jo korostanut tämän ratkaisuehdotuksen 40 ja 41 kohdassa, että vaikka kannekirjelmän vaatimusosassa vedotaan kahden yhdessä luetun tekstin rikkomiseen, sen perustelussa rikkomisia pikemminkin käsitellään selvästi erillisinä. Komission vastauksen perusteella vaikuttaa siltä, että se pitää tapahtuneeksi väitettyjä rikkomisia päällekkäisinä niin, että

sen mukaan EY 10 artiklan rikkomista koskeva väite ei enää olisi ehdottoman välttämätön vuoden 1994 yleissopimuksen allekirjoittamisen jälkeen.

93. Huolimatta näistä valitettavista epätarkkuuksista unionin tuomioistuimessa käytävän oikeudenkäynnin vaiheessa tämän väitetyn jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämisen kohde on kuitenkin selvästi koko oikeudenkäyntiä edeltävän vaiheen ja oikeudenkäyntivaiheen ajan ollut, vaikkakin toisen vaiheen osalta vain osittain, EY 10 artiklan huomioimatta jättäminen.

94. On kuitenkin tuotava esiin, että EY 10 artiklan rikkomisen keston osalta oikeudenkäyntiä edeltävän menettelyn ja kanteen yhteneväisyys on osittain puutteellista siltä osin kuin kyse on Belgian viranomaisten kieltäytymisestä myöntää vuotuista toiminta- ja varustetukea. Tämän väitteen osalta on nimittäin niin, että kun virallisen huomautuksen ja perustellun lausunnon vaiheessa komissio vetosi EY 10 artiklan noudattamatta jättämiseen vasta Belgian opetuslaitoksen ”yhteisöllistämisen” jälkeen eli vuodesta 1989 alkaen, [19] kannekirjelmässä ilmoitetaan, että tämä jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättäminen olisi alkanut jo kolme vuotta aikaisemmin, eli vuonna 1986. [20] Väitetyn jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämisen keston pidentämistä kannekirjelmässä ei voida hyväksyä, ja näin ollen se on jätettävä tutkimatta.

95. Tässä tilanteessa jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämisen, josta vastaajaa arvostellaan, toinen osa on otettava tutkittavaksi [21] siltä osin kuin se koskee yhtäältä Belgian viranomaisten kieltäytymistä myöntää vuodesta 1989 lähtien vuosittaista toiminta- ja varustetukea Belgian kuningaskunnan alueelle sijoittautuneille Eurooppa-kouluille kalusteiden ja opetusmateriaalin ylläpitoa ja uusimista varten ja toisaalta näiden samojen viranomaisten kieltäytymistä rahoittaa kyseisten koulujen kaluste- ja opetusmateriaalin perusvarusteita 13.12.1995 alkaen.

96. Tämän tarkastelun perusteella ehdotan, että unionin tuomioistuin ottaa kantaa ainoastaan tämän osan perusteltavuuteen rajaamassani muodossa.

19 – Ks. virallinen huomautus, s. 7.

20 – Ks. kannekirjelmän 20 ja 21 kohta.

21 – Ks. tältä osin asia 85/85, komissio v. Belgia, tuomio 18.3.1986 (Kok., s. 1149, 15 kohta), jossa todetaan, että ”tutkittavaksi ottamisen edellytyksiä arvioitaessa riittää, että komissio vetoaa muodollisesti kanteensa tueksi yhteisön oikeuden määräysten tai säännösten rikkomiseen. Kysymys siitä, onko yhteisön oikeutta tosiasiallisesti rikottu, kuuluu riita-asian aineellisen tarkastelun piiriin”.

C *Jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämisen, josta vastaajaa arvostellaan, EY 10 artiklan huomioimatta jättämiseen liittyvän toisen osan perusteltavuus*

1. Asianosaisten lausumat

97. Aluksi komissio toteaa, että Belgian kuningaskunta on rahoittanut Eurooppa-koulujen varusteita Ucclessa (Bryssel I), Molissa ja Woluwessa (Bryssel II) ja että Belgian kuningaskunta on maksanut näille kouluille 500 000 Belgian frangin suuruisen vuotuisen määrärahan vuoteen 1985 asti. Se muistuttaa, että tämän jälkeen Belgian kuningaskunta on keskeyttänyt vuosittaiset maksut.

98. Komissio huomauttaa myös, että vuodesta 1995 lähtien Belgian kuningaskunta ei myöskään ole maksanut Eurooppa-koulujen sille lähettämiä Eurooppa-koulun Bryssel II vuosien 1995–1997 laajennuksesta ja Eurooppa-koulun Bryssel III avaamisesta vuonna 1999 aiheutuneiden kaluste- ja opetusmateriaalikulujen laskuja. Se toteaa, että näin ollen nämä kustannukset on kirjattu kyseisten koulujen talousarvioon ja ne on siis katettu tilapäisesti komission Eurooppa-koulujen talousarvioon siirtämällä yhteisön talousarviosta peräisin olevalla rahoitusosuudella vuoden 1994 yleissopimuksen 25 artiklan mukaisesti.

99. Seuraavaksi komissio katsoo, että Belgian viranomaisten rahoitusvelvoite perustuu selvästi toimipaikkasopimuksen 1 artiklaan ja vahinko, joka yhteisön talousarviolle on aiheutunut siitä, että ne kieltäytyvät täyttämästä sitoumuksiaan, muodostaa EY 10 artiklan rikkomisen. Tukeutuen edellä mainitussa asiassa Hurd ja edellä mainitussa asiassa komissio vastaan Belgia annettuihin tuomioihin, joissa sen mukaan katsottiin, että yhteisöjen toimielinten toiminta voisi estyä EY 10 artiklan vastaisesti vuoden 1957 yleissopimuksen täytäntöönpanoon liittyvien toimenpiteiden vuoksi, komissio arvioi, että Belgian viranomaisten asenne horjuttaa yhteisön rahoitusjärjestelmää ja taloudellisen rasituksen jakautumista jäsenvaltioiden kesken ja rikkoo näin ollen mainittua artiklaa.

100. Komissio täsmentää myös, että Karlsruhen päätös ei ole vaikuttanut toimipaikkasopimuksen 1 artiklassa asetetun velvoitteen laajuuteen. Se väittää erityisesti, että johtokunnan kokouksen pöytäkirjan 12 §:stä ilmenee nimenomaisesti, että johtokunta on vain vahvistanut yleisen poliittisen kehyksen tuleville sopimuksille. Lisäksi komissio muistuttaa, että johtokunnalla ei olisi edes ollut toimivaltaa muuttaa toimipaikkasopimusta pelkällä yksipuolisella päätöksellä, kun otetaan huomioon normihierarkian periaate ja vuoden 1957 yleissopimuksen 28 artikla, jonka mukaan koulujen aineelliset toimintaolosuhteet

koulun toimipaikan valtiossa pitää määritellä toimipaikkasopimuksella.

101. Komissio lisää, että vaikka toimipaikkasopimuksen 1 artiklan mukaan Eurooppa-koulujen kalusteiden ja opetusmateriaalien rahoitus pitää toteuttaa ”[Belgian] omiin oppilaitoksiinsa käyttämien perusteiden mukaan”, sen tilaaman Belgian oikeutta koskevan selvityksen mukaan Belgian viranomaiset vastaavat ranskankielisen, flaaminkielisen ja saksankielisen yhteisön virallisiin verkkoihin kuuluvien koulujen perusvarusteista ja vuosittaisesta toimintatuesta. Koska viimeksi mainittujen koulujen on siis oltava vertailukohteina määritettäessä rahoituksellista vastuuta Belgiassa sijaitsevien Eurooppa-koulujen kaluste- ja opetusmateriaalista vuoden 1994 yleissopimuksen 6 artiklan toisen kohdan mukaisesti, Belgian kuningaskunta ei voi vedota sisäisiin syihin, kuten esimerkiksi opetuslaitoksen yhteisöllistämiseen, rahoitusvastuun välttämiseksi.

102. Lopuksi muistutettuaan, että Belgian viranomaiset ovat toistuvasti ja viime aikoihin asti myöntäneet velkansa, komissio esittää, että Belgian kuningaskunnan velvoitteita on tutkittava suhteessa toimipaikkasopimuksen tavoitteeseen ja vilpittömän mielen periaatteeseen, joka oikeuskäytännön mukaan on osa EY 10 artiklaa ja yleistä kansainvälistä oikeutta. [22] Tältä osin se täsmentää, että koska toimipaikkasopimuksen tavoite oli, kuten sen johdannossa mainitaan, ryhtyä asianmukaisiin toimenpiteisiin Eurooppa-koulujen parhaiden toimintaedellytysten turvaamiseksi, ajankohtana, jolloin tehtiin päätökset neuvoston ja komission päätoimipaikkojen sijainnista, Belgian kuningaskunta takasi useilla toimilla Eurooppa-koulujen aineelliset olosuhteet ja antoi toimielinten ja muiden jäsenvaltioiden ymmärtää käyttäytymisellään, että se hyväksyi näitä kouluja koskevat taloudelliset sitoumuksensa ja noudatti niitä. Näin ollen Belgian kuningaskunta herätti toimielinten ja muiden jäsenvaltioiden luottamuksen siihen, että se huolehtisi sen alueelle sijoittuneihin Eurooppa-kouluihin kohdistuvista rahoitusvelvoitteistaan.

103. Belgian kuningaskunta kiistää EY 10 artiklan noudattamatta jättämisen, josta sitä arvostellaan.

104. Se katsoo ensisijaisesti, että kanne on perusteeton, koska komission kanteen oikeudellinen perusta on väärä.

105. Belgian kuningaskunnan mukaan EY 10 artiklaan ei voida vedota yksinään vaan se päinvastoin edellyttää, että on olemassa sen

22 – Asia C-308/06, Intertanko ym., tuomio 3.6.2008 (Kok., s. I-4057, 52 kohta).

soveltamista sääntelevä velvoite. Sen mukaan EY 10 artiklan ensimmäisessä kohdassa määrätään pääasiallisesti, että jäsenvaltioiden pitää toteuttaa kaikki toimenpiteet, jotka ovat aiheellisia perustamissopimuksesta tai toimielinten säädöksistä johtuvien velvoitteiden täyttämiseksi. Tähän artiklaan vedotessaan komissio ei ole kuitenkaan ennalta määritellyt, mikä yhteisön velvoite tukee tähän artiklaan vetoamista.

106. Lisäksi Belgian kuningaskunnan näkemyksen mukaan edellä mainitussa asiassa Hurd ja edellä mainittussa asiassa komissio vastaan Belgia annetut tuomiot, joihin komissio on vedonnut, eivät muuta tätä mitenkään. Sen mukaan ensin mainitussa asiassa annetusta tuomiosta seuraa, että jäsenvaltiolle EY 10 artiklan perusteella kuuluvia velvollisuuksia ei voida soveltaa jäsenvaltioiden sopimukseen (kuten vuoden 1957 yleissopimukseen) eikä sopimukseen, joka on tehty ensisijaisesti (mutta ei yksinomaan) jäsenvaltioiden kesken (kuten vuoden 1994 yleissopimus). Lisäksi Belgian kuningaskunnan mukaan on niin, että päinvastoin kuin edellä mainitussa asiassa Hurd annetussa tuomiossa, siitä, että Belgian kuningaskunta ei rahoita tiettyjä Eurooppa-koulujen kuluja, ei nyt esillä olevassa asiassa seuraa varojen siirtoa Euroopan yhteisön vahingoksi, vaan se vaikuttaa korkeintaan mainittujen koulujen toimintaan. Samoin edellä mainitussa asiassa komissio vastaan Belgia annetussa tuomiossa käsitellään nyt esillä olevasta asiasta poiketen kansallista toimenpidettä, jonka johdosta Eurooppa-koulujen opettajille maksettava kansallinen palkka pieneni, mistä aiheutui se, että yhteisön vastuulla oleva rahoitusosuus kasvoi.

107. Nyt esillä olevassa asiassa komissio ei Belgian kuningaskunnan mukaan ole näyttänyt toteen, että sen olisi pitänyt maksaa laskuja sen perusteella, että vastaajana oleva jäsenvaltio ei ole noudattanut jäsenyysvelvoitteitaan. Jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskevassa menettelyssä komission kuitenkin pitäisi näyttää toteen kaikki tosiseikat, joille se perustaa toimintansa. Lisäksi Belgian hallitus katsoo, ettei riitä, että komissio näyttää toteen, että yhteisön rahoitusosuus Eurooppa-koulujen toimintaa varten on kasvanut, vaan tämän rahoitusosuuden pitää lisäksi kohdistua irtaimistoon, josta on sen käyttötarkoituksen perusteella tullut kiinteää omaisuutta, koska Karlsruhen päätös koskee ainoastaan sen kaltaista irtaimistoa.

108. Belgian kuningaskunta väittää toissijaisesti, että jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskevalle kanteelle ei voi löytyä tukea, jos tulkitaan oikein toimipaikkasopimusta, jota lisäksi pitää tulkita Karlsruhen päätöksen ja Belgian opetusalaa sääntelevän oikeuden valossa.

109. Belgian kuningaskunta tuo pääasiallisesti esiin ensisijaisesti sen, että toimipaikkasopimusta sovelletaan ainoastaan kouluihin, jotka ovat olleet olemassa tai suunnitteilla silloin, kun sopimus on tehty, ja niiden sellaiseen kehittämiseen, joka on kohtuullisesti ollut ennakoitavissa, mutta sitä ei missään tapauksessa sovelleta Eurooppa-koulu Bryssel II:n vuosien 1995–1997 laajennukseen eikä

Eurooppa-koulu Bryssel III:n vuoden 1999 avaamiseen liittyvään kaluste- ja opetusmateriaalin rahoittamiseen. Tältä osin Belgian kuningaskunta väittää, ettei mikään komission mainitsemista toimista tai käyttäytymisistä olisi saattanut synnyttää toimielimissä ja muissa jäsenvaltioissa perusteltua luottamusta siihen, että tämä jäsenvaltio rahoittaisi Eurooppa-kouluja selvästi yli toimipaikkasopimuksessa määrättyjen sitoumusten.

110. Toiseksi Belgian hallitus vetoaa siihen, että toimipaikkasopimusta pitää tulkita suhteessa Karlsruhen päätökseen, jossa ei mitenkään pidättäydytä poliittisen kehyksen laatimisessa tulevia toimipaikkasopimuksia varten vaan päinvastoin pyritään luomaan välittömiä oikeusvaikutuksia. Karlsruhen päätös on lisäksi toimipaikkasopimuksen sopimuspuolten toimipaikkasopimuksen jälkeen tekemä sopimus, mikä 23.5.1969 tehdyn valtiosopimusoikeutta koskevan Wienin yleissopimuksen [23] mukaan pitää ottaa huomioon toimipaikkasopimuksen tulkinnan ja soveltamisen yhteydessä. Kun siis otetaan huomioon Karlsruhen päätös, kalusteet, jotka Belgian kuningaskunta sitoutuu toimittamaan toimipaikkasopimuksen 1 artiklan mukaisesti, käsittävät vain sellaiset kalusteet, joista tulee käyttötarkoituksensa perusteella kiinteää omaisuutta.

23 – Yhdistyneiden Kansakuntien sopimuskokoelma, nide 1155, s. 331.

111. Belgian kuningaskunta esittää kolmanneksi, että belgialaisten oppilaitosten rahoitukseen sovellettavat säännöt eivät myöskään voi tukea komission väittämää. Se muistuttaa, että opetuksen yhteisöllistämisen jälkeen Eurooppa-koulujen riidanalaisen rahoituksen laajuuden määrittelemiseen sovellettavista arvosteluperusteista määrätään ranskankielisen, flaaminkielisen ja saksankielisen yhteisön omissa lainsäädännöissä. Se lisää, että koska kussakin kieliyhteisössä on kahdentyyppisiä kouluja eli kieliyhteisön itse järjestämiä kouluja ja kouluja, joita kieliyhteisö tukee, Eurooppa-kouluja on Belgian oikeuden näkökulmasta pidettävä ainoastaan sellaisina kouluina, jotka kuuluvat tähän jälkimmäiseen ryhmään.

112. Joka tapauksessa on niin, että vaikka näihin kahteen oppilaitostyyppiin sovellettavat rahoitussäännöt ovat erilaisia, missään niistä ei anneta mahdollisuutta minkäänlaiseen Eurooppa-koulujen perusvarusteiden rahoittamiseen tai vuosittaisen toimintaavustuksen myöntämiseen.

113. Belgian kuningaskunnan mukaan eri kieliyhteisöjen lainsäädännöissä nimittäin otetaan perusvarusteina vastattavaksi vain omaisuus, joka luonteensa puolesta tai käyttötarkoituksensa perusteella liittyy kiinteään omaisuuteen. Kaluste- ja opetusmateriaalikulut eivät missään tapauksessa ole luonteeltaan tällaisia. Lisäksi perusvarusteiden kustannuksia ei myöskään kateta koulun toimintakustannusten vuosirahoituksella koulun

perustamisvuodesta lähtien, sillä erityisesti Belgian toisen asteen oppilaitoksille myönnetään tukia vasta ensimmäisen toimintavuoden jälkeen tarkastusyksikön lausunnon perusteella.

114. Vuosittaisesta toimintatuesta Belgian kuningaskunta muistuttaa, että vaikka Belgian oikeudessa tuetuilla oppilaitoksilla on oikeus vuosittaiseen tukeen, kyse on kiinteämääräisestä kokonaistuesta, jolla katetaan toimintaan, laitoksen varusteisiin ja vastikkeetta jaettaviin oppikirjoihin ja opiskelutarvikkeisiin liittyvät menot ja joka vastaa tiettyä summaa jokaista oppilaitoksessa sääntöjen mukaisesti kirjoilla olevaa oppilasta kohti. Järjestelyn tämän piirteen vuoksi siinä ei voida ottaa taloudellisesti vastattavaksi kokonaisuudessaan todellisia kuluja, joita peritään pelkkien laskujen perusteella. Belgian hallitus ilmoittaa, että vaikka vuosituen myöntämisellä pyritään toteuttamaan maksuttomaan opetukseen pääsyn ja tasa-arvon tavoite, tälle tuelle on kuitenkin asetettu monia lakisääteisiä edellytyksiä (säännöllinen valvonta ja tarkastukset, se että opetus on opetuksen järjestämistä koskevien sääntöjen, henkilökunnan henkilöstösääntöjen ja kielisääntöjen mukaista) ja jos näitä ei noudateta, tukea on mahdotonta saada. Lisäksi tällaisen tuen saamiseksi oppilailta saadaan periä vain erittäin pieniä maksuja, kun taas Eurooppa-koulujen oppilailta vaaditut ilmoittautumismaksut ylittävät sallitut lakisääteiset rajat, minkä johdosta Eurooppa-koululla ei ole oikeutta mainittuun tukeen.

2. Asian arviointi

115. EY 10 artiklan ensimmäisen kohdan ensimmäisen virkkeen mukaan jäsenvaltioiden on toteutettava kaikki toimenpiteet, jotka ovat aiheellisia perustamissopimuksesta tai toimielinten säädöksistä johtuvien velvoitteiden täyttämisen varmistamiseksi, ja sen toisen virkkeen mukaan ne ovat velvollisia helpottamaan yhteisön päämäärän toteuttamista. EY 10 artiklan toisen kohdan mukaan jäsenvaltioiden on pidättäydyttävä kaikista toimenpiteistä, jotka ovat omiaan vaarantamaan perustamissopimuksen tavoitteiden saavuttamista.

116. Unionin tuomioistuin on nimenomaisesti johtanut EY 10 artiklan ensimmäisen kohdan toisesta virkkeestä ja toisesta kohdasta yhdessä luettuina yleisesti sovellettavan lojaalin yhteistyön velvoitteen, joka kohdistuu erityisesti jäsenvaltioihin.[24] Unionin tuomioistuin on myös toistuvasti todennut, että EY

24 – Ks. erityisesti vastaavasti asia 230/81, Luxemburg v. parlamentti, tuomio 10.2.1983 (Kok., s. 255, Kok. Ep. VII, s. 17, 37 kohta); em. asia Hurd, tuomion 38 kohta; asia C-266/03, komissio v. Luxemburg, tuomio 2.6.2005 (Kok., s. I-4805, 57 ja 58 kohta); asia C-433/03, komissio v. Saksa, tuomio 14.7.2005 (Kok., s. I-6985, 63 ja 64 kohta) ja asia C-246/07, komissio v. Ruotsi, tuomio 20.4.2010 (Kok., s. I-3317, 69–71 kohta).

10 artiklan edellä mainituista määräyksistä johtuviin velvoitteisiin kuuluu myös velvollisuus pidättäytyä sellaisista toimenpiteistä, jotka ovat omiaan haittaamaan yhteisön toimielinten toimintaa. [25]

117. Näin ollen on selvästi hylättävä Belgian kuningaskunnan EY 10 artiklan laajuudesta omaksuma erityisen yksinkertaistava tulkinta, jossa rajoitutaan kyseisen määräyksen ensimmäisen kohdan ensimmäiseen virkkeeseen ja jonka mukaan mainitussa artiklassa jäsenvaltiot velvoitetaan ainoastaan toteuttamaan kaikki toimenpiteet, jotka ovat aiheellisia perustamissopimuksesta johtuvien velvoitteiden täyttämiseksi. Tässä lähestymistavassa ei nimittäin huomioida sitä, että myös käyttäessään säilyttämäänsä toimivaltaa tai toimivaltaa, joka jäsenvaltioille on jäänyt jäljelle, jäsenvaltioiden on pitäydyttävä vahingoittamasta yhteisön toimivaltuuksia sekä yhteisön toimielinten toimintaa. [26]

118. Tämä on mielestäni juuri jäsenvaltioiden lojaalisuusvelvoitteen tarkoitus, sellaisena kuin se on esitetty EY 10 artiklassa, toisin sanoen lojaalisuusvelvollisuus kieltää jäsenvaltioita heikentämästä yhteisön toimivaltuuksien tehokkuutta, mukaan lukien sen toimielinten toiminta, kun ne käyttävät omaa toimivaltaansa. [27] Sitä paitsi esillä olevassa asiassa väitetyn jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämisen toinen osa perustuu EY 10 artiklaan eikä tämän artiklan johonkin erityiseen kohtaan.

119. Edellä mainitussa asiassa Hurd ja edellä mainitussa asiassa komissio vastaan Belgia annetuissa tuomioissa, jotka kuuluvat tämän ratkaisuehdotuksen 116 kohdassa kuvattuun oikeuskäytäntöön, katsottiin, että ETY:n perustamissopimuksen 5 artiklassa (josta on tullut EY:n perustamissopimuksen 5 artikla, josta on vuorostaan tullut EY 10 artikla) mainitun lojaalin yhteistyön velvoitetta loukattiin silloin, kun jäsenvaltion yksipuolinen toiminta, joka vaikutti Eurooppa-koulujen opettajien kohteluun, horjutti tai saattoi horjuttaa yhteisön rahoitusjärjestelmää ja taloudellisen rasituksen jakautumista jäsenvaltioiden kesken, kun otetaan huomioon mainittujen koulujen opetushenkilöstön henkilöstösäännöissä määrätty rahoitusjärjestely, jonka mukaan kulut, joista jäsenvaltiot eivät vastaa, kohdistetaan yhteisön talousarvioon.

120. Koska Belgian kuningaskunta kiistää näiden kahden tuomion merkityksellisyyden esillä olevan riita-asian ratkaisemisessa, niitä on syytä tarkastella tarkemmin. [28]

25 – Ks. asia 208/80, Bruce of Donington, tuomio 15.9.1981 (Kok., s. 2205, 14 kohta); em. asia Luxemburg v. parlamentti, tuomion 37 kohta; em. asia Hurd, tuomion 39 kohta ja asia C-333/88, Tither, tuomio 22.3.1990 (Kok., s. I-1133, 16 kohta).

26 – Em. asiassa komissio v. Luxemburg, tuomion 58 kohta, asiassa komissio v. Saksa, tuomion 64 kohta ja asiassa komissio v. Ruotsi, tuomion 71 kohta, todettiin, että tämä EY 10 artiklassa mainittu lojaalin yhteistyön velvoite ei ole riippuvainen siitä, onko kysymyksessä oleva yhteisön toimivalta yksinomaista, eikä siitä, onko jäsenvaltioilla mahdollisesti oikeus antaa sitoumuksia kolmansiin valtioihin nähden. Em. asiassa komissio v. Ruotsi annetussa tuomiossa hylättiin vastaajana olevan jäsenvaltion väitteen, jonka mukaan lojaalin yhteistyön velvoite on laajuudeltaan rajallinen aloilla, joilla toimivalta on jaettu yhteisön ja jäsenvaltioiden kesken.

27 – Ks. vastaavasti Blanquet, M., *L'article 5 du traité CEE*, LGDJ, Paris, 1994, s. 312.

28 – On huomattava, että em. asiassa komissio v. Belgia annettua tuomiota ei ole julkaistu kokonaisuudessaan oikeustapauskokoelmassa.

121. Ensiksi mainitussa asiassa vastapuolina olivat Yhdistyneessä kuningaskunnassa sijaitsevaan Culhamin Eurooppa-kouluun lähetetty Ison-Britannian kansalainen, opettaja Derrick Hurd, ja Ison-Britannian verohallinto asiassa, joka koski verotuspäätöksiä, jotka liittyivät Eurooppa-koulun Hurdille niin sanottujen ”Eurooppa-lisien” nojalla maksamiin palkanlisiin. [29] Johtokunnan vuonna 1957 tekemän päätöksen mukaan nämä lisät olivat verottomia. Yhdistyneessä kuningaskunnassa Culhamin koulun ainoastaan niille opettajille, jotka eivät ole Ison-Britannian kansalaisia, maksamat Eurooppa-lisät olivat tosiasiassa vapaita tuloverosta. Riita-asiassa, jossa kansallisessa tuomioistuimessa vastapuolina olivat Derrick Hurd ja Ison-Britannian veroviranomainen, oli siis kysymys siitä, oliko Hurdilta Eurooppa-lisien perusteella vaadittu tulovero yhteensopiva yhteisön oikeuden kanssa ja erityisesti Tanskan kuningaskunnan, Irlannin sekä Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan liittymisehtoja koskevan asiakirjan [30] 3 artiklan ja ETY:n perustamissopimuksen 5 ja 7 artiklan kanssa.

122. Ensiksi yhteisöjen tuomioistuimelta tiedusteltiin, onko se toimivaltainen antamaan ennakkoratkaisun liittymisasiakirjan 3 artiklan tulkinnasta sekä niiden ilmaisujen ”kaikkiin alkuperäisten jäsenvaltioiden muihin sopimuksiin, jotka koskevat yhteisöjen toimintaa tai liittyvät yhteisöjen toimiin” sekä ”jäsenvaltioiden yhteisestä sopimuksestaan hyväksymien, Euroopan yhteisöjä koskevien julistusten, päätöslauselmien ja muiden kannanottojen” tulkinnasta, jotka sisältyvät mainittuun artiklaan ja näyttävät kattavan yhtäältä vuoden 1957 yleissopimuksen ja toisaalta johtokunnan vuonna 1957 Eurooppa-lisistä tekemän päätöksen.

123. Yhteisöjen tuomioistuimen todettua, että sillä on toimivalta tulkita liittymisasiakirjan 3 artiklaa, se katsoi, kuten tämän ratkaisuehdotuksen 46 kohdassa on jo mainittu, ettei sillä ole toimivaltaa tulkita vuoden 1957 yleissopimusta eikä Eurooppa-koulujen toimielinten tämän yleissopimuksen perusteella tekemiä asiakirjoja, toimia ja päätöksiä, koska ne eivät kuulu mihinkään ETY:n perustamissopimuksen 177 artiklassa (josta on tullut EY:n perustamissopimuksen 177 artikla, josta on tullut EY 234 artikla) tarkoitetuista ryhmistä. [31] Yhteisöjen tuomioistuin täsmensi erityisesti, ettei sillä ole toimivaltaa määritellä jäsenvaltioille näistä toimista johtuvia velvoitteita. [32]

124. Toiseksi yhteisöjen tuomioistuimen ratkaistavana oli kysymys, joka koski sitä, oliko jäsenvaltioiden vapautettava kansallisesta verosta alueellaan sijaitsevien

29 – Nämä lisät vastaavat kansallisen palkan ja sellaisen yhdenmukaisen palkan välistä erotusta, joka vahvistetaan opetushenkilöstön henkilöstösäännöissä Euroopan yhteisöjen virkamiehiin sovellettavien henkilöstösääntöjen mallin mukaan.

30 – EYVL 1972, L 73, s. 14.

31 – Em. asia Hurd, tuomion 20 kohta.

32 – Tuomion 22 kohta.

Eurooppa-koulujen niiden opettajien Eurooppa-lisät, jotka olivat niiden omia kansalaisia, eli erityisesti ETY:n perustamissopimuksen 5 artiklaan sisältyvän velvoitteen laajuutta.

125. Antamansa tuomion 36 kohdassa yhteisöjen tuomioistuin toteaa, että vuoden 1957 yleissopimus ja vuoden 1962 pöytäkirja kuuluvat monien sellaisten sopimusten, päätösten, toimien sekä kannanottojen yhteyteen, joiden kautta jäsenvaltiot tekevät yhteistyötä ja sovittavat yhteen toimintaansa taatakseen yhteisön toimielinten moitteettoman toiminnan ja helpottaakseen niiden tehtävien toteuttamista. Yhteisöjen tuomioistuin kuitenkin täsmentää, että tällaisella yhteistyöllä ja siihen liittyvillä säännöillä ei ole oikeudellista perustaa Euroopan yhteisöjen perustamissopimuksissa eivätkä ne kuulu yhteisöjen luomaan oikeuteen, joka on johdettu perustamissopimuksista.[33] Näin ollen yhteisöjen tuomioistuin totesi, että ETY:n perustamissopimuksen 5 artiklassa ilmaistuja lojaaliin yhteistyöhön ja avunantoon liittyviä ”perustamissopimuksista johdettuja velvoitteita ei voida soveltaa jäsenvaltioiden välisiin erillisiin yleissopimuksiin, jotka eivät ole yhteydessä perustamissopimuksiin, kuten on tilanne Eurooppa-koulun perussäännön osalta”.[34]

126. Yhteisöjen tuomioistuin lieventää kuitenkin osittain tätä päätelmää täsmentämällä, että ”tilanne olisi toisenlainen, jos perustamissopimusten määräysten tai niistä johdetun oikeuden soveltaminen tai *yhteisöjen toimielinten toiminta* estyisi *sellaisen toimenpiteen vuoksi, joka on toteutettu* perustamissopimusten soveltamisalan ulkopuolella jäsenvaltioiden välillä tehdyn *tällaisen yleissopimuksen täytäntöönpanon yhteydessä*. Tällaisessa tapauksessa kyseessä olevan toimenpiteen voitaisiin katsoa olevan ETY:n perustamissopimuksen 5 artiklan toisesta kohdasta johtuvien velvoitteiden vastainen”.[35]

127. Tällaisen esimerkkitapauksen konkreettisen tarkastelun yhteydessä yhteisöjen tuomioistuin totesi ensiksi, että Eurooppa-koulujen opetushenkilöstön henkilöstösäännöissä määrätystä järjestelystä seuraa, että jos jäsenvaltio päättää verottaa Eurooppa-lisää kansallisesti, koulun on korvattava opettajille mainitun veron määrä maksamalla eriytettyä palkanlisää, joka voi taas olla veronalaista.[36] Yhteisöjen tuomioistuin totesi seuraavaksi, että mainitusta järjestelystä johtuva taloudellinen rasitus kohdistuu kokonaan ja suoraan yhteisöjen talousarvioon, koska yhteisö maksaa yhtäältä Eurooppa-koulun omien tulojen ja opettajien kansallisten palkkojen ja toisaalta Eurooppa-koulun koko talousarvion välisen erotuksen.[37] Se katsoi lopuksi, että Yhdistyneen kuningaskunnan viranomaisten Hurdin tapauksessa omaksuman suhtautumisen yleistymisestä seuraisi todellinen varojen siirto yhteisön talousarviosta kansalliseen talousarvioon, mistä aiheutuisi yhteisölle välittömiä, taloudellisesti vahingollisia seurauksia.

33 – Tuomion 37 kohta.
34 – Tuomion 38 kohta.
35 – Tuomion 39 kohta (kursivointi tässä).
36 – Tuomion 41 kohta.
37 – Tuomion 42 kohta.

Jäsenvaltio voisi näin ollen yksipuolisesti horjuttaa yhteisön rahoitusjärjestelmää ja taloudellisen rasituksen jakautumista jäsenvaltioiden kesken.[38] Näin ollen yhteisöjen tuomioistuin totesi, että tällaisessa toiminnassa ei oteta huomioon sitä, että ”jäsenvaltioilla on yhteisöä kohtaan velvollisuus vilpittömään yhteistyöhön ja avunantoon; tätä velvollisuutta ilmentää osaltaan ETY:n perustamissopimuksen 5 artiklassa määrätty velvoite helpottaa yhteisön päämäärän toteuttamista ja välttää perustamissopimuksen tavoitteiden saavuttamisen vaarantamista”.[39]

128. Tukeutuessaan pääasiallisesti edellä mainitussa asiassa Hurd esitettyyn päättelyyn yhteisöjen tuomioistuin noudatti samaa lähestymistapaa edellä mainitussa asiassa komissio vastaan Belgia hieman erilaisen tilanteen yhteydessä. Tässä asiassa komissio moitti Belgian kuningaskuntaa ETY:n perustamissopimuksen 5 artiklan rikkomisesta, kun tämä hyväksyi kuninkaan päätöksen, jolla Eurooppa-kouluihin siirretyille belgialaisen opetushenkilöstön jäsenille myönnettyä niin sanottua ”odotusajan palkkaa” tai avustuspalkkaa vähennettiin 50 prosentilla, mistä seurasi lisärasite yhteisön talousarviolle Eurooppa-koulujen opetushenkilöstön henkilöstösäännöissä määrätyn korvausjärjestelyn johdosta.[40]

129. On huomattava, että Belgian kuningaskunta ei kiistänyt jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä, josta sitä moitittiin, vaan vetosi yhteisöjen tuomioistuimessa siihen, että Belgiassa opetuslaitos kuului sittemmin kolmen kieliyhteisön toimivaltaan, minkä vuoksi riidanalaisen kuninkaan päätöksen muuttaminen tai kumoaminen oli mahdollista ainoastaan yhteisymmärryksessä näiden toimivaltaisten tahojen kanssa ja erityisesti tekemällä sopimus taloudellisten rasitusten jaosta.

130. Muistutettuaan edellä mainitussa asiassa Hurd annetun tuomion 36 kohdasta, jonka sisältö on toistettu tämän ratkaisuehdotuksen 125 kohdassa, yhteisöjen tuomioistuin totesi, että ”[on] syytä todeta – – että jäsenvaltion yksipuolisesti tekemä päätös, joka koskee Eurooppa-kouluihin siirretyille opettajille maksetun kansallisen palkan alentamista, edellyttää yhteisöille tältä osin kuuluvan rahoitusosuuden korottamista vastaavasti. Tällainen päätös horjuttaa näin ollen yhteisön rahoitusjärjestelmää ja taloudellisen rasituksen jakautumista jäsenvaltioiden kesken”.[41] Yhteisöjen tuomioistuin totesi edellä mainitussa asiassa Hurd annetun tuomion 45 kohdassa esittämänsä tavoin, että tällaisessa toiminnassa ei oteta huomioon jäsenvaltioille kuuluvaa,

38 – Tuomion 44 kohta.

39 – Tuomion 45 kohta.

40 – Väitetyn jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämisen kohdetta oli kuitenkin rajattu menettelyn kuluessa ja siitä oli poistettu Münchenin (Saksa) Eurooppa-koulu, koska sen osalta komissio oli tarkentanut, ettei yhteisö osallistu sen rahoitukseen.

41 – Em. asia komissio v. Belgia, tuomion 13 kohta.

ETY:n perustamissopimuksen 5 artiklassa ilmaistua velvollisuutta lojaaliin yhteistyöhön ja avunantoon.[42] Yhteisöjen tuomioistuin hylkäsi seuraavaksi Belgian kuningaskunnan Belgian opetuslaitoksen yhteisöllistämiseen liittyvän perustelun sillä perusteella, että jäsenvaltio ei voi sisäisen oikeusjärjestyksensä oikeussääntöihin, toimintatapoihin tai tilaan vetoamalla perustella sitä, ettei se ole noudattanut yhteisön oikeuden mukaisia velvoitteitaan.[43] Tämän johdosta se totesi, että ETY:n perustamissopimuksen 5 artiklan mukaisia jäsenyysvelvoitteita ei ollut noudatettu.

131. Esillä olevassa asiassa, lukuun ottamatta melko yleisiä huomautuksia, jotka liittyvät näiden kahden tuomion merkityksellisyyteen tai merkityksettömyyteen asian ratkaisun kannalta, asianosaiset ovat olleet sekä oikeudenkäyntiä edeltäneessä menettelyssä että oikeudenkäynnin aikana hämmästyttävän hiljaa kahdesta seikasta, jotka ovat mielestäni olennaisia mainittujen tuomioiden perusteluissa ja vaikuttavat esillä olevaan riita-asiaan.

132. Nämä kaksi seikkaa koskevat yhtäältä EY 10 artiklan soveltamisalaa sen mukaan, kuuluuko kyseessä oleva toimenpide perustamissopimuksen (tai laajemmin yhteisön oikeuden) yhteyteen vai sen ulkopuolelle yhteisöjen tuomioistuimen edellä mainitussa asiassa Hurd antaman tuomion 38 ja 39 kohdassa tekemän erittelyn mukaan, ja toisaalta mutta vastaavasti kyseessä olevan toimenpiteen molemmissa edellä mainituissa tuomioissa mainittua yksipuolista luonnetta.

133. Muistutan, että vaikka edellä mainitussa asiassa Hurd annetun tuomion 38 kohdassa yhteisöjen tuomioistuin esittää pääasiallisesti, että velvollisuutta lojaaliin yhteistyöhön, jonka ilmaisumuodoista yksi on esitetty ETY:n perustamissopimuksen 5 artiklassa, ei voida soveltaa jäsenvaltioiden välisiin, perustamissopimuksen ulkopuolisiin erillisiin yleissopimuksiin, jollainen Eurooppa-koulun perussääntö on, se täsmentää kuitenkin kyseisen tuomion 39 kohdassa, että velvollisuutta lojaaliin yhteistyöhön voidaan soveltaa sellaiseen toimenpiteeseen, ”joka on toteutettu perustamissopimusten soveltamisalan ulkopuolella jäsenvaltioiden välillä tehdyn tällaisen yleissopimuksen täytäntöönpanon yhteydessä”.

134. Ilmaisu vuoden 1957 yleissopimuksen täytäntöönpanon yhteydessä toteutettu toimenpide vaikuttaa hieman kaksiselitteiseltä. Edellä mainitussa asiassa Hurd annetun tuomion 39 kohdan tämän osuuden nopean tarkastelun perusteella voisi ymmärtää, että kyseinen toimenpide, jonka yhteensopivuutta lojaalin yhteistyön velvoitteen kanssa on tutkittu, on mainitun yleissopimuksen täytäntöön panemiseksi toteutettu toimenpide. Lisäksi myönnän, että mainitun tuomion englanninkielinen versio, jossa todetaan, että ”a measure taken to *implement* such an agreement”, voisi tukea tätä tulkintaa.[44]

42 – Tuomion 14 kohta.

43 – Tuomion 16 kohta. Yhteisöjen tuomioistuin viittaa tältä osin asiaan C-74/89, komissio v. Belgia, tuomio 21.2.1990 (Kok., s. I-491).

44 – Kursivointi tässä.

135. Tällainen tulkinta on minusta väärä kahdesta syystä.

136. Ensiksi se merkitsisi sen hyväksymistä, että edellä mainitun asiassa Hurd annetun tuomion 39 kohdassa esitetty arviointi olisi ristiriidassa saman tuomion 37 ja 38 kohdassa ensisijaisesti tehdyn arvioinnin kanssa. Vaikka unionin tuomioistuin on sulkenut pois näissä mainitun tuomion kahdessa kohdassa lojaalin yhteistyön velvoitteen soveltamisen sellaisissa jäsenvaltioiden ja yhteisön toimielinten välisissä suhteissa, jotka liittyvät vuoden 1957 yleissopimukseen ja siihen perustuviin sopimuksiin, toimiin, päätöksiin ja asiakirjoihin, se ei voi johdonmukaisesti väittää saman tuomion 39 kohdassa, että tämä sama lojaalin yhteistyön velvoite soveltuu kuitenkin mainitun sopimuksen täytäntöönpanoa koskeviin toimenpiteisiin, sillä tähän ilmaisuun sisältyvät väistämättä mainitut kyseiseen yleissopimukseen perustuvat sopimukset, toimet, päätökset ja asiakirjat.

137. Se, että edellä mainitussa asiassa Hurd annetun tuomion 39 kohdassa käytetty ilmaisu vuoden 1957 yleissopimuksen ”täytäntöönpanon yhteydessä toteutettu toimenpide” ei voi mitenkään merkitä mainitun yleissopimuksen ”täytäntöön panemiseksi toteutettua toimenpidettä”, voidaan myös päätellä toissijaisesti yhteisöjen tuomioistuimen mainitun tuomion 40–45 kohdassa suorittamasta valvonnasta.

138. Yhteisöjen tuomioistuimen asiassa Hurd antaman tuomion 40–45 kohdassa suorittaman konkreettisen tutkimuksen, joka koski lojaalin yhteistyön velvoitteen laiminlyöntiä, kohteena ei ollut vuoden 1957 yleissopimuksen täytäntöön panemiseksi toteutettu toimenpide, jollainen olisi esimerkiksi johtokunnan vuonna 1957 tekemä päätös, vaan yksipuolinen ja erillinen verotoimenpide, joka koski Eurooppa-koulun brittiläisten opettajien Eurooppa-lisien verottamista. Yhteisöjen tuomioistuin esittää edellä mainitussa asiassa Hurd antamansa tuomion 40 kohdassa, että tämä tutkimus suoritettiin välittömästi mainitun tuomion 39 kohdassa mainitun kriteerin perusteella ja ”näissä olosuhteissa”.

139. Koska täten kyseessä oleva verotoimenpide, jonka yhteensopivuutta ETY:n perustamissopimuksen 5 artiklan kanssa on tutkittu, ei mitenkään vastannut sellaista toimenpidettä, joka on toteutettu vuoden 1957 yleissopimuksen *panemiseksi täytäntöön*, kyse oli toimenpiteestä, joka liittyi Eurooppa-koulujen perussääntöön ainoastaan siksi, että se haittaisi johtokunnan vuoden 1957 päätöksen soveltamista, toisin sanoen se kuului vuoden 1957 yleissopimuksen täytäntöönpanoa koskevan päätöksen spektriin tai yhteyteen (soveltamisalan merkityksessä).

140. Tästä syystä mielestäni – ja tämä on toinen huomautukseni – yhteisöjen tuomioistuin on korostanut edellä mainitussa asiassa Hurd antamassaan tuomiossa ja edellä mainitussa asiassa komissio vastaan Belgia 5.4.1990 antamassaan tuomiossa kyseisten toimenpiteiden, joiden yhteensopivuutta ETY:n perustamissopimuksen 5 artiklan kanssa on tutkittu, yksipuolista luonnetta. Sellaista näiden tuomioiden tulkintaa, jonka mukaan niissä pyrittäisiin valvomaan jäsenvaltioiden

vuoden 1957 yleissopimuksen yhteydessä tekemien sitoumusten täytäntöönpanoa, oli nimittäin syytä välttää.

141. Jos edellä mainitussa asiassa Hurd annetusta tuomiosta ja edellä mainitussa asiassa komissio vastaan Belgia 5.4.1990 annetusta tuomiosta pääteltävä oppi on tämä, katson, että esillä olevassa asiassa EY 10 artiklan huomioimatta jättämistä koskeva väite on perusteeton vuoden 1994 yleissopimuksen voimaantuloa edeltävältä ajalta.

142. Kyseessä oleva toimenpide eli Belgian viranomaisten kieltäytyminen Belgian kuningaskunnan alueelle sijoittautuneiden Eurooppa-koulujen kaluste- ja opetusmateriaalin rahoittamisesta, on seurausta vuoden 1957 yleissopimuksen perusteella tehtyyn sopimukseen (toimipaikkasopimus) sisältyvien velvoitteiden laajuuden tulkinnasta. Koska asiassa Hurd annetun tuomion 37 ja 38 kohdan mukaan tällainen sopimus ei kuulu perustamissopimuksen määräysten eikä lojaalin yhteistyön velvoitteen, sellaisena kuin se on ilmaistu EY 10 artiklassa, soveltamisalaan, mielestäni sama pätee kieltäytymiseen tästä sopimuksesta johtuviksi väitettyjen velvoitteiden. Jos asiaa ei tulkittaisi näin, unionin tuomioistuin mielestäni ylittäisi sille annetun toimivallan, koska väitetyn EY 10 artiklan huomioimatta jättämisen toteamista varten sen olisi määriteltävä toimipaikkasopimuksesta johtuvien velvoitteiden laajuus. [45]

45 – Ks. vastaavasti em. asia Hurd, tuomion 22 kohta.

143. Edellä esitetyn päättelyn kanssa melko samansuuntaisesti katson myös, että EY 10 artiklan huomioimatta jättämistä koskeva väite on hylättävä myös vuoden 1957 yleissopimuksen voimaantuloa seuranneelta ajalta.

144. On tosin totta, että 1.10.2002 alkaen ja yhteisön liityttyä vuoden 1994 yleissopimukseen se on erottamaton osa yhteisön oikeutta ja siihen voidaan vedota jäsenmaita vastaan.

145. Esillä olevan asian riidanalaisia velvoitteita ei kuitenkaan ole määritelty vuoden 1994 yleissopimuksessa vaan toimipaikkasopimuksessa, johon yhteisö ei ole liittynyt. Toimipaikkasopimus on nimittäin edelleen johtokunnan ja Belgian kuningaskunnan välinen sopimus. Toisin kuin komissio esittää, ei voida väittää, että koska yhteisö kuuluu tästedes vuoden 1994 yleissopimuksen sopimuspuoliin, se olisi myös hyväksynyt toimipaikkasopimuksessa määrätyt oikeudet ja velvoitteet niin, että toimipaikkasopimusta voitaisiin luonnehtia yhteisön oikeuden säädökseksi, eikä myöskään voida väittää, että johtokunta olisi yhteisön toimielimen kaltainen elin.

146. Vaikka myönnän, kuten edellä tämän ratkaisuehdotuksen 53–56 on esitetty, että toimipaikkasopimus voi vuoden 1994 yleissopimuksen voimaantulon jälkeen kuulua normeihin, joita unionin tuomioistuin voi tulkita, myönnän tämän ainoastaan sillä perusteella, että mainitun yleissopimuksen määräysten nojalla ja erityisesti sen 26 artiklan nojalla kyseinen sopimus merkitsee tämän yleissopimuksen ”soveltamista” kyseisessä artiklassa määrätyn välityslausekkeen mukaisessa merkityksessä. Kyseisessä lausekkeessa tarkoitettuja tilanteita lukuun ottamatta unionin tuomioistuimella ei kuitenkaan ole toimivaltaa ratkaista tätä sopimusta koskevia riitoja.[46] Nyt esillä olevassa asiassa on kuitenkin niin, kuten olen jo tuonut esille tämän ratkaisuehdotuksen 57 kohdassa, että komissio ei ole saattanut esillä olevaa asiaa unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi vuoden 1994 yleissopimuksen 26 artiklan nojalla vaan EY 226 artiklan perusteella.

147. Näin ollen toimipaikkasopimuksen yhteydessä EY 10 artiklassa ilmaistua lojaalin yhteistyön velvoitetta ei sovelleta, eikä kyseistä velvoitetta sovelleta toimipaikkasopimuksen yhteydessä myöskään vuoden 1994 yleissopimuksen voimaantulon jälkeisen ajanjakson osalta.

46 – Jos unionin tuomioistuimelle esitettäisiin ennakkoratkaisupyyntö, joka koskee vuoden 1994 yleissopimuksen ja toimipaikkasopimuksen tulkintaa ja seikkoja, jotka ovat tapahtuneet 1.10.2002 jälkeen, unionin tuomioistuimen olisi mielestäni katsottava, että sillä on toimivalta tulkita vuoden 1994 yleissopimusta sen perusteella, että kyseinen sopimus kuuluu yhteisön oikeuteen, mutta että sillä ei ole toimivaltaa tutkia toimipaikkasopimuksen määräyksiä.

148. Ehdotan siis, että unionin tuomioistuin hylkää väitetyn jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämisen toisen osan, joka koskee EY 10 artiklan rikkomista.

149. Kaikkien edellä esitettyjen perusteiden valossa ehdotan, että unionin tuomioistuin hylkää jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskevan kanteen kokonaisuudessaan.

V Oikeudenkäyntikulut

150. Unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 69 artiklan 2 kohdan mukaan asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut. Koska Belgian kuningaskunta on vaatinut komission velvoittamista korvaamaan oikeudenkäyntikulut ja jos tämä häviää asian, kuten ehdotan, Belgian kuningaskunnan vaatimus on siis hyväksyttävä.

VI Ratkaisuehdotus

151. Näillä perusteilla ehdotan, että unionin tuomioistuin

– hylkää kanteen ja

– velvoittaa Euroopan komission korvaamaan oikeudenkäyntikulut.